ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 304 (11903)
1968 оной декабриин 29,
воскресени

Сэн 2 мүнгэн

С-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ МИНСК ЕРЭБЭ

ссиин ССР-эй ба Белорус- ммунис партиин 50 жэлэй юулhан баяр ёhололдо ха- баадахаяа КПСС-эй ЦК-гай Генеральна Секретарь нүхэр Л. И. Брежнев Москваhаа декабриин 27-до Минск ерэв.

(ТАСС).

ОВЕТ БЕЛОРУССИИН АЙЛШАД

(ТАСС-ай тусхай корр.). 27. Аха дүү белорус айндэрые — БССР-эй ба Бе Коммунис партиин 50 тэмдэглэхээ КПСС-эй ЦК- тбюрогой гэшүүндэ канди- С-эй МГК-гай нэгэдэхи сек- В. Гришин түрүүтэй ма- ороной ниислэл герой-город ай делегаци; РСФСР-эй — ЦК-гай Политбюрогой гэ- РСФСР-эй Министрнүү- едэй Түрүүлэгшэ Г. И. түрүүтэй, энэ делега- идэлдэ РСФСР-эй Верховно Президиумэй Түрүүлэгшэ енов оролсоно; Украинын КПСС-эй ЦК-гай Политбю- үүн, Украинын КП-гэй ЦК- эхи секретарь П. Е. Ше- үүтэй, энэ делегациин бү- КПСС-эй ЦК-гай Политбю- үүндэ кандидат, Украинын Министрнүүдэй Соведэй Тү- В. В. Щербицкий оролсо- тэй ССР-эй — КПСС-эй ЦК- бюрогой гэшүүндэ кандидат, най КП-гэй ЦК-гай нэгэ- екретарь Ш. Р. Ра- рүүтэй, Казахай ССР-эй — Казахай ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ С. Б. Ниязбеков түрүүтэй; Грузинска ССР-эй — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Грузиин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. П. Мжаванадзе түрүүтэй; Азербайджанска ССР-эй — Азербайджанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. Ю. Ахундов түрүүтэй; Литовско ССР-эй — Литвагай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь А. Ю. Снечкус түрүүтэй, энэ делегациин бүридэлдэ Литовско ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. Ю. Шумаускас, Литовско ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ И. А. Манюшис оролсоно; Молдавиин ССР-эй — Молдавиин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь И. И. Бодюл түрүүтэй; Латвиин ССР-эй — Латвиин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь А. Э. Восс түрүүтэй; Киргизэй ССР-эй — Киргизэй КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Т. Усубалиев түрүүтэй; Таджигай ССР-эй — Таджикистанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. Расулов түрүүтэй; Армениин ССР-эй — Армениин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь А. Е. Кочинян түрүүтэй; Туркмениин ССР-эй — Туркменистанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Б. Овезов түрүүтэй; Эстониин ССР-эй — Эстониин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь И. Г. Кэбин түрүүтэй делегацинууд ерээ.

Герой-город Ленинградай делегацие КПСС-эй Ленинградска обкомой нэгэдэхи секретарь В. С. Толстиковой толгойлhон делегаци, герой-город Волгоградай — КПСС-эй гэркомой нэгэдэхи секретарь В. С. Карпов, герой-город Киевэй — КПУ-гай Киевскэ горкомой нэгэдэхи секретарь А. И. Ботвин, герой-город Севастополиин — КПУ-гай горкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Пашков, герой-город Одессын — КПУ-гай горкомой нэгэдэхи секретарь Н. А. Неизвестный гэгшэд ерээ.

СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй делегацие СССР-эй оборонын министрэй нэгэдэхи орлогшо, Советскэ Союзай маршал И. И. Якубовский толгойлно.

Баяр ёhололдо хабаадахаар ерэhэн айлшадай дунда ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. М. Тяжельников оролсоно.

РАДАЙ БААТАРШАЛГА АЛДАР СУУТАЙ

(ТАСС-ай тусхай корр.). ин орденто ниислэлдэ ду- газарнууд олон юм. Тэ- люционно үнгэрhэн сагууд- рус арадай дайшалхы ба баатаршалгануудтай нягта Белоруссиин ССР-эй ба ин Коммунис партиин 50 іе hайндэрлэлгэдэ хабаада- эн олон тоото айлшад Эсэ- хамгаалгын Агууехэ дай- ын музей декабриин 27-до араа.

Л. И. Брежнев, Г. И. Во- Е. Шелест, В. В. Гришин, ашеров, В. П. Мжаванадзе, ашидов, В. В. Щербицкий, ин Коммунис партиин ба іствын хүтэлбэрилэгшэд, еспубликануудай, герой-го- СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэ- елегацинууд эндэ ерээ. Тэ- хаг документнүүд, фото- түүхын зүйлнүүдтэй ехэ танилсаа. Экспонат бү- Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ белорус ара- лhан эрэлхэг зориг тухай, гитлерэй эзэмдэгшэдые бута hамна сохихо хэрэгтэ тэдэнэй оруулhан үүргэ тухай хөөрэнэ. Агуу ехэ илалтын түлөө арадай хэhэн баатаршалга хэзээдэшье мартагдахагүй.

Айлшад музейhээ гараад, Илалтын талмай тээшэ шэглүүлбэ. Талмайн тэг дунда немец-фашис булимтарагшадhаа Эхэ ороноо сүлөөлхын түлөө дайнда ами наhаяа үгэhэн Совет армиин сэрэгшэдтэ, Белоруссиин партизануудта зорюулhан 40 метр үндэр, Илалтын орденоор шэмэглэгдэhэн хүшөө бии юм. Тэрэ хүшөөгэй урда таладань мүнхэ гал носожо байдаг.

Эхэ оронойнгоо түлөө тэмсэлдэ унаhан хүнүүдые гүнзэгыгөөр хүндэлэлые ёhолол болгон, эндэ хэдэ мянган хүнүүд суглараа.

Советскэ Союзай ба Белоруссиин ССР-эй Гүрэнэй гимннүүд зэдэлнэ.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэhөө hүр жабхаланта хүшөөгэй дэргэдэ веногууд табигдаа.

Белоруссиин КП-гэй ЦК-гай, БССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, БССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, мүн союзна республиканууд ба герой-городуудай, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй ба Белоруссиин бүхы областьнуудай үмэнэhөө хүшөөгэй дэргэдэ веногууд табигдаба.

1898 оной мартын 1-hээ 3 хүрэтэр РСДРП-гэй нэгэдэхи съездын үнгэрhэн Минскдэхи багахан гэр коммунист бүхэнэй, совет хүн бүхэнэй сэдьхэл зүрхэндэ үнэтэй сэнтэйгээр hанагдадаг. Белоруссиин ниислэлэй хүндэтэ айлшад энэ гэр-музейдэ ороо. Музейн экспозици Владимир Ильич Ленинэй байгуулhан манай партиин дайшалхы революционно замай эхине элеэр хараха арга олгоно гэжэ тэдэнэр тэмдэглээ.

«Белоруссиин арадай ажахы 50 жэлэй туршада» гэhэн выставкэ үдэрэй тэн багта баяр ёhололой ошон байдалда нээгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна Секретарь Л. И. Брежнев энэ выставкые нээгээ.

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

ССИН ШАНГАЙ ЛАУРЕАДУУД

эй Гүрэнэй шан олгохо Министрнүүдэй Соведэй комиссиин дурадхалнуу- а үзөөд, РСФСР-эй Мини- Совет РСФСР-эй 1968 энэй иимэ шангуудые ол-

турын талаар — А. М. нэрэмжэтэ шангые: «Ха- нууд нойрсоногүй» гэhэн түлөө — **А. П. Кешоковто,** Росси» гэhэн номойнь тү- **Н. Михайловта,** «Үүрэй хи- айхада» гэhэн шүлэгүүдэй риин, «Долоодохи огтор- поэмын түлөө — **В. Д.** олгохо.

эй искусствын талаар — ын нэрэмжэтэ шангые: фортепьянада зохёогдо- дэхи концертын, «Баса- үхэл» гэжэ ораториин, сюитын» түлөө — (наhа хойноһь) композитор **Г. Г.** : 1965—1966, 1966— удай концертнэ програм- — Бородинай нэрэмжэтэ квартедтэ — **Р. Д. Дубин- П. Александров, Д. В. Ше- А. Берлинский** гэгшэдтэ, 967 онуудай концертнэ ын түлөө — Гүрэнэй хойто арадай хоорой уран hай- тэлбэрилэгшэ **Н. Н. Меш-** улха.

урагай искусствын талаар — нэй нэрэмжэтэ шангые: вер». «Сагаан hүни» гэжэ «Россин хойто зүгтэ» гэжэ байгаалиие зураглан харуулhан «Важгорт тосхон», «Суббото», «Ехэ Пысса тосхон», «Исаданууд. Гараса» гэhэн хэдэ хэдэхэн зурагуудай түлөө — уран зураашан **В. Ф. Стожаровта,** «Газарай түлөө, эрхэ сүлөөгэй түлөө», «Дайн байлдаанай хоорондуур» гэжэ зурагуудай түлөө — уран зураашад **С. П. Ткачевто, А. П. Ткачевто;** Амитанай түhөө дүрсэтэй скульптурна хэдэ хэдэн бүтээлнүүдэй түлөө — скульптор **В. А. Ватагинда;** уран hайханай эрхим жэшээ болохо угалзануудые бүтээhэнэй түлөө — «Снежинка» гэжэ Вологодско кружева нэхэдэг нэгэдэлэй уран зураашад **В. Д. Веселова, В. Н. Ельфина, Э. Я. Хумала, К. В. Исакова, В. В. Сибирцева** гэгшэдтэ олгохо.

Театральна искусствын талаар — К. Станиславскиин нэрэмжэтэ шангые: Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Саратовтахи эдир харагшадай театрта «Холын ба ойрын сагууд тухай үльгэр тууужа» гэhэн зүжэг табиhанайнь түлөө — режиссер **Ю. П. Киселёвто;** Хойто-Осетиин гүрэнэй хүгжэмтэ-драматическа театрта «Отелло», «Сармат ба тэрэнэй хүбүүд», «Хара басаган», «Дүлэтэжэ байhан зүрхэн» гэжэ зүжэгүүдтэ рольнуудые гүйсэдхэhэнэйнь түлөө — актёр **В. В. Тхапсаевта;** М. Горькиин нэрэмжэтэ Горьковско академическа драмын театрта «Оёор» гэhэн зүжэг табиhанайнь түлөө — режиссёр **В. Д. Вороновто,** уран зураашa **В. Я. Герасименкэдэ,** актёр **Н. А. Левноевто** олгогдоо.

Киногой искусствын талаар — аха дүү Васильевай нэрэмжэтэ шангые: «Леннаучфильм» киностудиин гаргаhан «Соведүүдэй гүрэниие толгойлhон», «Росси шадар», «Александр Ульянов», «Шуhата воскресени» гэжэ научно-популярна, түүхэтэ-революционно хэдэ хэдэн фильмүүдые бүтээн гаргаhан режиссёр **Н. А. Левицкидэ;** Свердловско киностудиин гаргаhан «Шэн зоригтой шуул» гэжэ уран hайханай фильмдэ Советскэ Союзай Герой Н. И. Кузнецовой роль гүйсэдхэhэнэйнь түлөө — актёр **Г. А. Цилинснидэ** (Цилинскистэ) олгохо.

Архитектурын талаар — РСФСР-эй Гүрэнэй шангые: Калуга хотодохи К. Э. Циолковскиин нэрэмжэтэ космонавтикын түүхын гүрэнэй музейн архитектурын түлөө — архитекторнууд **Б. Г. Бархин, Е. И. Киреев, Н. Г. Орлова, В. А. Строгим, К. Д. Фомин** гэгшэдтэ олгохо.

(ТАСС).

СР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

ЭР Ц. Б. БУЯНТУЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй РХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

ажахыда олон удаан жэл- ар хүдэлhэнэйнь түлөө, гүйсэhэнтэйнь дашарам- Хэжэнгын аймагай Хэжэн- хозой ахалагша хонишон **Буянтуев Цэнгэ Буянтуевичые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

радай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

ряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

дэ, Соведүүдэй байшан.
оной декабриин 27.

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ 1969 ОНДО ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБ ТУХАЙ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын

ХУУЛИ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет **иигэжэ тогтообо:**

Статья 1. Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведээр табигдаhан, Буряадай АССР-эй арадай ажахые 1969 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Түсэблэлгын-бюджетнэ ба hалбаринуудай комиссинуудай заhабаринуудые хараада абалсан, hайшааха.

Статья 2. Буряадай АССР-эй арадай ажахые 1969 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй гол даалгабаринуудые иимээр батална:

	(1968 онойхитой сасуулхада ургалтын хэмжээн процентээр).
промышленностиин худалдаха продукци	— 7.5 процент
тэрэ тоодо нютагай Соведүүдэй мэдэлэй капитальна хүдэлмэридэ	— 9,0 процент
гүрэнэй зүгhөө мүнгэ hомололго	—14,8 процент
тэрэ тоодо нютагай Соведүүдэй мэдэлэй	— 3,0 процент
бүхы түхэлэй транспортаар ашаа зөөлгэ	— 5,5 процент
нютагай Соведүүдэй мэдэлэй промышленна предприятинуудай ашаг олзо	—26,7 процент

Статья 3. 1968 онойхитой сасуулбал, 1969 ондо иимэ нэмэлтэ хангаха:

хүн зоной мүнгэн олзо	— 5,5 процент
гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай розничнэ эд бараанай эрьесын	— 7,2 процент
хүн зониие ажаhуудалай талаар хангалга	— 30,2 процент
тэрэ тоодо хүдөө нютагуудта	—34,2 процент
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шатаар hомологдоhон гүрэнэй мүнгөөр баригдажа ашаглалгада үгтэхэ гэр байрын юрэнхы талмайн хэмжээн	— 6 процент
юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудай hурагшадай тоо	— 0,6 процент
Һунаагдаhан үдэртэй hургуулинууд ба бүлэгүүдэй hурагшадай тоо	—16,1 процент
гүрэнэй гаргашаар барижа байгдадаг hургуулиин наhа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаануудай хүүгэдэй тоо	— 8,3 процент
тэрэ тоодо Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шатаар	— 5,4 процент
больницануудай ороной тоо	— 3,1 процент.

Статья 4. Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ иигэжэ даалгаха:

а) Буряадай АССР-эй арадай ажахые 1969 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй талаар Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Түсэблэлгын-бюджетнэ ба hалбаринуудай комиссинуудай тобшолол нууд соо найруулагдаhан дурадхалнууд ба ажаглалтануудые, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй дүрбэдэхи сесси дээрэ депутадуудай үгэ хэлэхэдээ оруулhан дурадхалнууд ба хэhэн ажаглалтануудые хаража үзэхэ, тэдэнэй үндэhөөр зохихо шиидхэбэринүүдые абаха;

б) Буряадай АССР-эй бүхы газар дээрэ 1969 оной арадай ажахын түсэбэй талаар предприятинууд ба барилгануудта үгтэhэн ниитэлэгдэhэн даалгабаринуудые СССР-эй ба РСФСР-эй министерствэнүүдэй, зургаануудай тогтооhон түсэбүүдтэ тааруулан тодолхо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй байшан. 1968 оной декабриин 26.

АМЕРИКЫН ХОЛБООТО ШТАДУУДАЙ ПРЕЗИДЕНТДЭ, ДЭЭДЭ ЗЭРГЫН ТУШААЛТА ЛИНДОН Б. ДЖОНСОНДО

Вашингтон, Сагаан Байшан.

Замбуулинай дайдые хүнэй шэнжэлэн шудалха хэрэгтэ шэнэ түйлалта болоhон «Аполлон-8» гэжэ замбуулинай онгосын hара тойрожо ниидэлгээ амжалтатайгаар дүүргэhэнтэйнь дашарамдуулан, г-н президент, манай амаршалгануудые хүлеэн тогтоогыт. «Аполлон-8» онгосын экипаж—эрэлхэг зоригто космонавтнууд Фрэнк Борман, Джеймс Ловелл, Уильям Андерсдэ hайн hайханиие хүсэжэ байhыемнай дамжуулыт.

Н. ПОДГОРНЫЙ.

Москва, Кремль.
1968 оной декабриин 27.

КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИ ЧССР ОШОБО

Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай уряалаар КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев түрүүтэй КПСС-эй делегаци декабриин 27-до Москваhаа Прага мордоо.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Московско обкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Конотоп, КПСС-эй Воронежско обкомой нэгэдэхи секретарь И. М. Мирошниченко, Украинын КП-гэй Закарпатска обкомой нэгэдэхи секретарь Ю. В. Ильницкий, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи партийна дээдэ hургуулиин ректор И. Р. Митронов, КПСС-эй ЦК-гай тапагые даагшын орлогшо А. И. Блатов, КПСС-эй ЦК-гай таhагай секторые даагша С. И. Колесников гэгшэд делегациин бүридэлдэ оролсоно.

(ТАСС).

КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИ ПРАГАДА

ПРАГА. (ТАСС). Декабриин 27. КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев түрүүтэй КПСС-эй делегаци Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай уряалаар Прага ерэбэ.

ТҮРҮҮШЫН ХУРЬГАД

Хонишоной ажал жэлэй дүрбэн сагта тон харюусалгатай. Зүгөөр хурьга абалга... Үбэл, хабарай сагта хонидой олоор хурьгалха үе хадаа эгээл халуун хаhа мүн. Түл абалгые хайшан гээд зүбөөр эмхидхэхэ, тэдэниие ямар түргэ аргаар харууhалан түлжүүлхэ тухайгаа Загарайн 50 гаран хонишод haяхан сугларжа, хоорондоо зүбшэн хэлсэбэд. Удаань эдэнэр аймаг соогуураа ябажа, дүй дүршэлтэй хонишодто ошожо, али болохо туhатай зүбшэл абаhан байха юм.

Эрхирэгэй совхозой И. М. Евсюков, А. Е. Потёмкин, В. Ф. Ерофеев болон аймагай бусад түрүү хонишодой хэжэ байhан ажалтайнь танилсаhан, хонидойнь байра, хурьгадые абаха түхеэрэлгэ hонирхон харабад. Эндэхи эхэ хонидой отарын hаруул, уужам байрые ерэгшэд ехэ hайшаагаа. Нүхэр И. М. Евсюковой даадаг отарада 800 гаран эхэ хонид. 400 түлгэд бии. Энэ отарада 7 хүн хүдэлдэг. 1400 центнер үбhэ өөhэдөө бэлдэжэ газаагаа оруулаанхай, түл абалгадаа бэлэн.

Мүн лэ В. Ф. Ерофеевэй даадаг отарада ошожо, ажалайнь онол аргатай танилсаа. Эндэ хурьгалhан, хурьгалха хонидые илгажа хааха хэдэн ондоо хашаанууд бии. Хони, хурьгадай эдихэ юумэн дуран соонь табяатай. Баhа 12 ондоо хашаа амяарлан түхеэрээтэй. Эндээ хонидоо тамирайнь янзаар хубаарилан хаадаг юм. Хонидойнгоо байрада дүтэхэнэ худагтай. Хобоо соонь хододоо сэбэр уhан байдаг тула, хонид дуратай сагтаа уhа ууха аргатай.

Үшөө нэгэ шухала юумэн гэхэдэ, нүхэр В. Ф. Ерофеев, А. Е. Потемкин гэгшэд эртэ хурьгалhан хонидоо хэнзэлүүлдэг байна. Шанартай тэжээлээр эдеэллээд, hайнаар харууhалаад байбал, хонид жэлдээ хоёр дахин хурьгалха гэжэ эдэ хонишодой дүршэл харуулна. Жэшээнь, декабрь hарын эхеэр хурьгалhан хонидые ороондо оруулбал, май hарада хэнзэ хурьга абажа болоно. Иигэжэ хэнзэ хурьга абаха ушарта тарган, шадал hайнтай хонид тусхай харууhатай байха хэрэгтэй.

Нүхэр А. Е. Потёмкиной даадаг отарынхид энэ жэлдэ хоёр таhалжа түл абаха зорилготой. 500 эхэ хонид декабрь—январь hарануудта, түрүүшынхеэ ороондо оруулагдаhан 800 хонид апрель—май hарануудта хурьгалха юм. Энэ отарын хонишод 100 эхэ хонин бүриhөө 95-hаа доошо бэшэ хурьга абаха уялгаяа дүүргэхэбди гэжэ найдуулна. Мүнөө энэ отарын хонид хурьгалжа эхилээ. 300 гаран хурьган абтаад, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байна. Мүн лэ В. Ф. Ерофеевэй даадаг отарада 100 гаран хурьган абтаа.

Иигээд лэ хурьга абалга эхилбэл даа. Харюусалгатайшье, халууншье хаhа...

Р. БУДАЕВ.

БУРЯАДАЙ АВТОНОМИТО СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН 1969 ОНОЙ ГҮРЭНЭЙ БЮДЖЕТ ТУХАЙ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын

ХУУЛИ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет **иигэжэ тогтооно:**

Статья 1. Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведээр табигдаhан, Буряадай АССР-эй 1969 оной гүрэнэй бюджедые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин элидхэлээр абтаhан хубилалтануудтайгаар оршо ба гаргашын талаар 111,026 мянган түхэриг байхаар баталха.

Статья 2. Буряадай АССР-эй 1969 оной гүрэнэй бюджедэй оршодо гүрэнэй, кооперативна предприятинууд ба организацинуудhаа хамта дээрээ 78.326 мянган түхэригэй эрьесын налог, ашаг олзоhоо түлөөhэнүүд, олзын налог, социалис ажахын бусад олзонууд оруулагдахаар тогтоохо.

Статья 3. Буряадай АССР-эй 1969 оной гүрэнэй бюджедhээ арадай ажахые—промышленность, хүдөө ажахы, харгын ажахы, байрынкоммунальна ажахы болон арадай ажахын бусад hалбаринуудые хүгжөөлгэдэ зорюулагдаха мүнгэн гаргашые хамта 19.998 мянган түхэриг байхаар тодорхойлхо.

Статья 4. Буряадай АССР-эй гүрэнэй бюджедhээ социально-культурна хэмжээ ябуулгануудта—бүгэдэ ниитын hуралсалай hургуулинууд, техникумүүд, библиотекэнүүд, клубууд, театрнууд, хэблэл ба гэгээрэлэй, соёл культурын талаар бусад хэмжээ ябуулгануудта; больницанууд, хүүгэдэй яслинууд, санаторинууд ба элүүрые хамгаалгын, махабадай соёлой талаар бусад хэмжээ ябуулгануудта; пенсинүүд ба тэдхэмжэнүүдтэ зорюулагдаха мүнгэ зөөриие хамта дээрээ 85.658 мянган түхэриг байхаар тогтоохо.

Статья 5. Буряадай АССР-эй 1969 оной гүрэнэй бюджедhээ гүрэнэй захиргаанай органуудай гаргашада 4028 мянган түхэриг hомолхоор тогтоохо.

Статья 6. Буряадай АССР-эй 1969 оной бюджедые оршо ба гаргашын талаар 36260 мянган түхэриг байхаар ба 1970 оной январиин 1-дэ эрьесын кассада 1200 мянган түхэриг үлэхөөр батална.

Статья 7. Аймагуудай ба Улаан-Үдэ городой 1969 оной бюджедүүдые оршо ба гаргашын талаар хамта дээрээ 88833 мянган түхэриг байхаар, 1970 оной январиин 1-дэ эдэ бюджедүүдэй эрьесын кассануудта хамта дээрээ 3600 мянган түхэриг үлэхөөр тогтоохо, тэрэ тоодо:

Аймагуудай нэрэ	1969 оной оршо ба гаргашанууд	1970 оной январиин 1-дэ эрьесын кассада үлэхэ мүнгэн (мянган түх).
Баргажанай аймаг	5137	220
Баунтын аймаг	2457	130
Бэшүүрэй аймаг	3368	150
Зэдын аймаг	3903	160
Яруунын аймаг	2488	120
Загарайн аймаг	4175	200
Захааминай аймаг	4473	200
Кабанскын аймаг	5979	260
Хэжэнгын аймаг	2033	90
Хяагтын аймаг	6554	250
Мухар-Шэбэрэй аймаг	3068	140
Ахын аймаг	750	40
Прибайкалиин аймаг	3335	140
Хойто-Байгалай аймаг	1743	90
Сэлэнгын аймаг	4610	190
Түнхэнэй аймаг	3393	140
Улаан-Үдын аймаг	3625	150
Хоринн аймаг	2491	130
Улаан-Үдэ город	25251	800

Статья 8. 1969 ондо аймагуудай ба Улаан-Үдэ городой бюджедүүдтэ хүн зоной олзын налогhоо ба эрьесын налогhоо орохо түлөөhэнүүдые иимэ хэмжээтэйгээр тогтоохо:

Аймагуудай нэрэ	түлөөhэнүүдэй процентнүүд: хүн зоной олзын налогhоо	эрьесын налогhоо
Баргажанай аймаг	100	100
Баунтын аймаг	100	100
Бэшүүрэй аймаг	100	100
Зэдын аймаг	100	100
Яруунын аймаг	100	100
Загарайн аймаг	70	95.1
Захааминай аймаг	100	100
Кабанскын аймаг	100	93.9
Хэжэнгын аймаг	100	100
Хяагтын аймаг	100	100
Мухар-Шэбэрэй аймаг	100	100
Ахын аймаг	100	100
Прибайкалиин аймаг	100	100
Хойто-Байгалай аймаг	100	100
Сэлэнгын аймаг	40	77.6
Түнхэнэй аймаг	100	100
Улаан-Үдын аймаг	100	83,0
Хорнин аймаг	100	100
Улаан-Үдэ город	30	37,7
Республиканска	—	36,3

Аймагуудай ба Улаан-Үдэ городой 1969 оной бюджедтэ оруулагдаха түлөөhые иимээр тогтоохо:

а) колхозуудай олзын налогой, кооперативна предприятинуудай, ниитын организацинуудай ажахын органуудай олзын налогой, хүдөө ажахын налогой, СССР-эй гэрлээгүй, ганса бэе ба бага бүлэтэй эрхэтэдhээ татагдадаг налогой, ой модоной олзын ба 1969 оной шүүбэритэ лотерейн түлөөhэнүүдэй 100 процентые;

б) гүрэнэй 3 процентын дотоодын шүүбэритэ урьhаламжа тараалгаhaa ероhон мүнгэнэй 50 процентые;

в) гүрэнэй страхованиин талаар: кооперативна ба ниитын организацинуудай оруулhан түлөөhэнэй 10 процентые, хүн зоной түлөөhэнэй (ами наhаяа удаан болзороор страховалалгын, гэнтын ушарнуудhаа страховалалгын түлөөhэ оруулангүй) 50 процентые.

1969 ондо республиканска бюджедhээ Буряадай АССР-эй бюджедүүдтэ эды шэнээн мүнгэн:

Баргажанай аймагай	—	1234	мянган	түхэриг
Баунтын аймагай	—	1171	мянган	түхэриг
Бэшүүрэй аймагай	—	1079	мянган	түхэриг
Зэдын аймагай	—	1542	мянган	түхэриг
Яруунын аймагай	—	1151	мянган	түхэриг
Захааминай аймагай	—	1960	мянган	түхэриг
Хэжэнгын аймагай	—	406	мянган	түхэриг
Хяагтын аймагай	—	556	мянган	түхэриг
Мухар-Шэбэрэй аймагай	—	1005	мянган	түхэриг
Ахын аймагай	—	606	мянган	түхэриг
Прибайкалиин аймагай	—	367	мянган	түхэриг
Хойто-Байгалай аймагай	—	1227	мянган	түхэриг
Түнхэнэй аймагай	—	1763	мянган	түхэриг

Буряадай АССР-эй арадай ажахые 1969 ондо хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбөөр хараалагдаhан хэмжээ ябуулгануудта зорюулан hомолхо.

Статья 9. Буряадай АССР-эй 1969 оной гүрэнэй бюджедэй талаар Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Түсэблэлгын-бюджетнэ комиссиин тобшолол соо, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй заседани дээрэ депутадуудай хэлэhэн үгэнүүд соо оруулагдаhан дурадхалнууд болон ажаглалтануудые хаража үзэхыень, тэдэнэй үндэhөөр зохихо шиидхэбэринүүдые абахыень, тэрэшэлэн аймагуудай ба Улаан-Үдэ городой бюджедүүдтэ Буряадай АССР-эй министерствэнүүд болон управлениинүүдэй финансова түсэбүүд болон нэгэдэмэл сметэнүүдтэ Буряадай АССР-эй арадай ажахые 1969 ондо хүгжөөхэ талаар Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй баталhан түсэбэй ёhоор хубилалтануудые оруулхыень Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1968 оной декабриин 26.

СССР-эй ЦСУ-гай МЭДЭЭСЭЛ

Хүнгэн промышленностиин предприятинууд нумаажан ба ноохон бүд, арhан гутал үйлэдбэрилэн гаргаха жэлэйнгээ түсэб болзорhоо урид дүүргэбэ. Үнгэрэгшэ жэлтэй сасуулбал, нумаажын бүд үйлэдбэрилгэ 200 миллион дүрбэлжэн метрээр, hоохон бүд 40 миллион шахуу дүрбэлжэн метр, арhан гутал 36 миллион паараар дээшэлхэ.

* * *

Эд товарай эрьесын жэлэй түсэб болзорhоо урид — декабриин 27-до дүүргэгдэв. Үнгэрэгшэ жэлтэй сасуулбал, эд товарай эрьесэ зэргэсүүлhэн сэнгээр 8.7 процентээр дээшэлхэ.

КОММУНИСТНУУДЫЕ — ШИИДХЭХЫ ГАЗАРНУУДТА

«Коммунистын нэрэ зэргэ гээшэ олон юумэндэ уялгална. Ниитын хэрэгтэ бусадhаа үлүү ехэ юумэ үгэхэ, тэрэнэй илан мандахын тула бусадhаа үлүүгээр тэмсэхэ ба ажаллаха гэhэнhээ ондоо ямаршье үлэмжэ эрхэ гэжэ коммунистнуудта байхагүй. Хододоо түрүү байха, бэрхэшээл ушарhан газарта байха гэhэнhээ ондоо тусхай ямаршье эрхэ коммунистнуудта байхагүй».

(КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь **Л. И. Брежневэй** хэhэн **«Социализмын агууехэ илалтануудай 50 жэл»** гэhэн элидхэлhээ).

БУСАДhАА үлүүгээр тэмсэхэ ба ажаллаха... хододоо түрүү ябаха, бэрхэшээл ушарhан газарта байха. Коммунистын урда табигдаhан зорилго, тэрэнэй бэелүүлхэ гол уялга. Иимэ эрилтэ КПСС-эй Устав соо тодорхойлогдонхой. Коммунист бүхэнэй хамтын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр оролсожо, үйлэдбэри дээрэ сэхэ хүдэлжэ, үльгэр жэшээ харуулха арга нүхэсэл тогтоохо, тиигэжэ партийна нүлөө гүнзэгырүүлхэ тушаа нэн түрүүлэн партком болон партбюро, мүн тэрэшэлэн парторгнууд гол анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

Энэ эрилтэ бэелүүлхын тулада организацинингаа коммунистнуудые ажахын гол, шиидхэхы шанартай hалбари, участогуудта зүбөөр хубаарилан табиха гээшэ ехэ удхатай партийна хүдэлмэри болоно. Али бүхы участогуудта арга боломжынгоо зэргээр хубаарилан табигдаhан коммунистнуудта тус тустань hайнаар хүдэлхэ, жэшээ харуулха эрилтэ табиха, тэдэнэй хойноhоо хиналта тогтоохододо hонор байха зэргэтэй бшуу. Зүб хубаарилга хүмүүжүүлхы шэнжэтэй, коммунистнуудай түрүү зэргэдэ ябаха гэhэн уялга бэелүүлгэдэ бодото туhатай хэмжээн шуу.

Теэд энэ хэрэг ябуулган Хоринской аймагай совхозуудай болон леспромхозуудай партийна организацинуудта хэр зэргээр эмхидхэгдэжэ байhантай дүтэ танилсаха зорилгоор КПСС-эй партиин райкомой дэргэдэ журналистнууд бэ партийна хүдэлмэрилэгшэдэй заншалта уулзалга үнгэргэгдэбэ. Тэрэ уулзалгада аймагай совхозуудай леспромхозуудай парткомуудай секретарьнар ба секретариин орлогшонор, үйлэдбэри эрхилдэг эмхи зургаануудай партбюрогой секретарьнар, профсоюзай рабочкомуудай түрүүлэгшэнэр, партиин райкомой секретарьнар, мүн эмхидхэлэй таhагай хүдэлмэрилэгшэд, «Буряад үнэн» ба «Шэнэ Үдэ» газетэнүүдэй журналистнууд хабаадаhан байна.

Партиин гэшүүн болон гэшүүндэ кандидадуудые үйлэдбэриин шиидхэхы hалбаринууд дээрэ олоор хүдэлгэхэ, тэдэнэй түрүү зэргэдэ ябаха үүргые дээшэлүүлхэ талаар аймагай партийна эхин организацинуудта hүүлэй үедэ эмхидхэлэй горитой хүдэлмэриин ябуулагдажа байhаниинь хөөрэлдөөн дээрэhээ тобойн харагдана.

Аймаг соо зургаан совхоз, модо бэлэдхэлэй дүрбэн предприяти, үйлэдбэритэй холбоотой гурбан эмхи бии. Тэдэнэй партийна организацинуудай бүридэлдэ мянга шахуу коммунистнууд ородог юм. Тэдэнhээ 850 гараниинь өөрынгөө ажахын үйлэдбэритэй нягта холбоотой хүнүүд гэхэтэй хамта, тэдэнэй дүрбэнэйнь гурбан хуби хүдэлмэришэн-коммунистнууд болоно. Үлөөшэ нэгэ хубинь хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын эрдэмтэ мэргэжэлтэд, инженер, технигүүд болон алба хаагшад.

Совхозуудай партийна организацинуудай дундаhаа хубаарилгынгаа талаар илангаяа Анаагай ба Үдын совхозуудай коммунистнууд олоороо мал болон тариан ажал дээрэ хүдэлнэ. Жэшээнь, Анаагай совхозой партийна организаци хамтадаа 120 коммунистнуудтай, 95-ниинь совхоздо хүдэлнэ. Тэдэнhээ 72 коммунист хүдэлмэришэн хүнүүд. Гушан хүн малшадаар, 26 хүн механизатор мэргэжэлтэй юм. Илангаяа хонишон-коммунистнууд олон. Совхозой ажал дээрэ сэхэ хүдэлжэ ябаhан диилэнхи олон коммунистнууд ажалай түүрүүшүүл. Тэдэнэр ажахы доторoo, аймагтаа суурхадаг. Республикын хонишодой мүрысөөндэ эхи табиhан Ленинэй орденто Ойдоп Табхаевич Тагаров гус совхозой Хүтэл Нуурай отделениин ахалагша хонишон. Мүн энэ отделенидэ Самбу Найданович Сойжонов баhал хонишоноор ажалладаг. эрхим үрэ дүнгөөрөө суурхаhаар үнинэй болоhон малшан. Ажалай Улаан Тугай орден үбсүүндээ ялаpуулhан коммунист Дышигма Базаровна Сахьяева гурбадахи отделениин hү hаалиин түбэй фермын hаалишан. Энэ бэрхэ hаалишание ахиха хүн совхоз соошье, аймагташье олдодоггүй байhаар шахуу.

Ажалай эрхим амжалта саг үргэлжэ туйлажа, бусад нүхэдтөө жэшээ харуулжа, ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадажа ябадаг юрын хүдэлмэришэн коммунистнууд аймаг дотор жэлhээ жэлдэ олошорно. КПСС-эй обкомой гэшүүн, Үдын совхозой хонишон Н. Л. Тогмитова, мүн эндэхи хонишон Р. Х. Доржиев, Хүрбын совхозой хонишон Б. Б. Жамбалов, Дээдэ Тайлсын совхозой үхэршэн М. Н. Бакирев болон олон коммунистнууд нэрэ алдараа суурхуулжа ябадаг. Леспромхозуудааршье сууда гараhан шофернууд, трактористнууд, модо отологшод, бусад янза бүриин мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд олон ааб даа.

Эдэ зарим тэды жэшээнүүд юу гэршэлнэб гэхэдэ, совхозуудай, леспромхозуудай парткомууд, партийна эхин организацинуудай үйлэдбэриин hалбари, участок бүхэндэ коммунистнуудаа зүбөөр хубаарилан табижа, тэдэнэй үүргэ болон харюусалгые дээшэлүүлхын түлөө оролдожо байдагайнь үрэ дүн гэжэ тэмдэглэмээр.

Парти доторой энэ шухала хүдэлмэриие яажа эмхидхэн ябуулдаг, бодото ямар хэмжээнүүдые абадаг тухайгаа парторгнууд уулзалга дээрэ анхарал татамаар хөөрэжэ үгэhэн, дүй дүршэлөө халан абалсаха хүсэлэнтэй байhанаа мэдүүлээ.

НИГЭЭД ЛЭ парткомуудай зарим секретарьнарта үгэ үгэжэ, хэжэ байhан юумэнүүдтэйнь танилсая, ажаглалта болон дурадхалнуудыень хадуун абая.

«Георгиевский» совхозой парткомой секретарь нүхэр А. В. БЕЛОУСОВ:

— Манай ажахы Анаагай совхозhоо таhарhаар тиимэ үнишье болоогүй. Шэнэ газарта түбхинэхэ гээшэ бэрхэтэй хэрэг байна. Кадрнууд дуталдана. Илангаяа мал ажал дээрэ хүдэлхэ хүнүүд олдоногүй. Гэбэшье малшадай дунда партийна нүлөө үргэдхэхэ гэжэ зарим тэды оролдолго гаргажа байнабди. Даб дээрээ малшадаар 16 коммунистнууд хүдэлнэ.

hүүлэй үедэ залуушуулые, илангаяа комсомолой гэшүүдые малшан болгохо талаар горитой хүдэлмэри ябуулагдаа. Энэ хэрэгтэмни Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой залуу хонишон басаган Ольга Сангадиева, Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой комсомол ба залуушуулай үүсхэл ехэ туhа үзүүлээ.

Сэхынь хэлэхэдэ, hая болотор комсомолоймнай организаци бирагүйхэнөөр хүдэлжэ байhан юм. Байhан байhан газартаа коммунистнууд оролдолго гаргажа, энэ хүдэлмэрине хүл дээрэнь гаргалсаба. Тиихэдэ ВЛКСМ-эй комитедэй секретаряар залуу коммунист, совхозой главна зоотехник Р. Г. Галсановые (парткомой дурадхалаар) энэ тушаалда hунгаа hэн. Манда комсоргын түлөөhэтэ штат үгы бшуу. Мүнөө залуу коммунист комсомолой хэрэгэй түлөө нэтэрүүгээр хам оролсобо. Имагтал коммунистнуудай оролдолгоор мал ажалда саг үргэлжэ хүдэлхөөр хамтадаа 24 комсомолшууд ба залуушуул дурэ зоригоо мэдүүлээ. Энэ тон hайн үүсхэл. Партийна хүсөөр багашаг манай совхозой организациин ажал ябуулгада ёhотойл тушэг тулгууринь болоно, манай ерэхэ халаан гэжэ тоолонобди. Өөhэдынгөө халаае имагтал эдэ залуу үетэн cooho шэлэн, дэбжээн абаха ёhотой ха юмбибди.

Үбhэ хуряалгын үедэ коммунистнуудтаал түшэглөө гээшэбди. Р. Г. Жалсанов, Ж-Д. Жалсараев, Р. Б. Бадмаев, Е. А. Смородников, В. М. Смородников гэгшэд үбhэшэдэй звенонуудые толгойлоо. Тэдэнэй звенонууд дандаал нёдондонойхиhоо хоёр дахин ехэ үбhэ өөhэдынгөө даалгагдаhан участогуудhаа абаhан байха юм. Үшөө нэгэ ушар hонирхолтой. Нэгэ бригада үбhэшэд Яруунын аймагай Романовка тосхон шадар эльгээгдэhэн байгаа. Теэд бригадираар бирагүй хүн томилогдожо, түрүүшээр мүртэй юумэ бүтээгээгүй бэлэй. Тиихэдэнь коммунист Гарма Дондоковые эльгээhэмнай байдалынь гансата hайжаржа, 1500 гаран центнер үбhэ hүрилжэ бусаад hэн. hая Ашангын отделениин партийна эхин организациин секретарь С. В. Екимовский өөрынгөө гүн сэдьхэлээр муу харууhатай байhан эхэ хонидые тушаажа абаа.

Коммунистын харюусалга ехэ. Тэдэнhээ эрилтэшье табихада ондоо ха юм даа. Энээнэй удха шанарые ойлгонобди. Дутагдал гэхэдэ, шофер болон механизаторнуудай дунда коммунистнууд мүнөөдөө дан үсөөн байна. Тэдэнтэй суг хүдэлхөөр коммунистнуудые эльгэхэhээ гадна, тэдэнэй дундаhаа партиин зэргэдэ шэлэн абаха хүдэлмэри ябуулаагүйдэ аргагүй болоо.

Хандагайн леспромхозой парткомой секретарь нүхэр П. С. МОЛОДЦЕВ:

— Манай леспромхозой партийна эхин организацинуудай бүридэлдэ ородог бүхы коммунистнуудай 64 хүниинь предприятиин ажал ябуулгатай сэхэ холбоотой хүдэлмэри хэдэг, алибаа тушаал даадаг. Тэдэнэй жара шахуу процентнь үйлэдбэри дээрэ сэхэ хүдэлдэг модо отологшод, механизатор болон шофернууд.

Коммунистнуудые үйлэдбэриин участогуудта тааруугаар хубаарилан табиhанай ашаар бидэ партийна найман бүлэг эмхидхэхэ арга олоо hэмди. Урданай байдалтай сасуулжа үзэхэ болоо hаа, бүридэлэйнгөө талаар эдэнэрнай партийна эхин организациин тухай юм гэжэ хэлэхэдэ ямаршье алдуу болохогүй. Хэрбээ эдэ бүлэгүүдые зүбөөр хүтэлбэрилөөд, хүдэлмэридэнь ходо туhаламжа хүргэжэ байгаа хада эмхидхэлэй болон ниитэ-политическэ ехэ хүдэлмэри хэхэ хүсэн, партком болон партбюронуудай ёhотой туhалагшань, түшэг тулгууринь болохо байhаниинь элитэ. Гэбэшье бидэ парти доторой энэ шухала хүдэлмэридэ hүүлэй үедэ анхаралаа ёhoop табихаяа болинхойбди. Энэмнай тон буруу ябадал болоно.

Ямар нэгэн участок дээрэ хүдэлжэ байhан коммунистнуудай коллективэйнгээ дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулхадань парткомой зүгhөө туhалдаг заншалтайбди. Манай леспромхозой хүтэлбэрилхы тушаалтад, инженер, технигүүд, багшанар бэеэ хубаарилаад, участогууд дээгүүр лекци уншадаг, элидхэл хэдэг, юрын хөөрэлдөө эмхидхэдэг гуримтай. «Знание» бүлгэмэй гэшүүд энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

Партийна хүдэлмэрилэгшэдэй ба журналистнуудай ЗАНШАЛТА УУЛЗАЛГА

«Ши коммунист хүн хадаа тиимэ газарта ошоод, тиимэ хүдэлмэри хэжэ, бэеэ харуула, хүнүүдыеударида» гэхэ болоо hаа буруу ха юм даа. Шиидхэхы участогууд дээрэ табигдаhан нүхэдтөө туhалха, зааха, тэдэниие ударидаха гээшэ шухала зүйл гэжэ тоолодог байнабди.

Хүрбын совхозой парткомой секретарь нүхэр Д. Л. ВАХРУШЕВ:

— Манай совхоз мяханай мал үсхэбэрилхэ гол шэглэлтэйгээр ажахыгаа эрхилхэ замда орожо байна. Иимэ болохолоороо үхэр адуулха, шахан таргалуулха, тугал ба бурууhуудые харууhалха малшад эгээл урдаа хараха хүсэмнай болохо ёhотой. Зүгөөр иимэ мэргэжэлтэй малшадай дунда коммунистнууд үсөөн байhан юм.

Ажахыhаа мяханай мал үсхэбэрилдэг совхозуудай трестын мэдэлдэ ороhон сагhаа эхилжэ, үйлэдбэримнай хубилгагдажа захалаа. Тэрээнтэй хамта партийна хүсэнэй хубаарилые мүн хаража үзэхэ хэрэг гараа. Мүнөөдөө үхэршэдөөр 13 коммунистнууд хүдэлжэ байна. hайн үрэ дүн туйлагшадшье бии. Жэшээнь, hая малшан болоhон Хасууртайн отделениин үхэршэд коммунистнууд нүхэд Вахрушев, Казазаев гэгшэд Яруунын малшадай үүсхэл дэмжэжэ, тэдэнэй жэшээгээр хүдэлнэ. Харууhалжа байhан малайнгаа шэгнүүрые хоног бүхэндэ 750—790 граммаар нэмээжэ байдаг юм. hая тушааhан жара гаран үхэрынь тарган гэhэн сэгнэлтэтэйгээр абтаа.

Гэбэшье коммунистнуудые хубаарилан табиха хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөөл бии. Тугалшад гээшэ манай ажахын эрхэ байдалаар эгээл харюусалгатай малшад болоно. Теэд тэдэнэй дунда нэгэшье коммунист үгы. Тиимэhээ энэ асуудалда анхаралаа онсо хандуулха гэжэ партком бодомжолжо байhан үетэй.

УУЛЗАЛГЫН үедэ Үдын совхозой парткомой секретариин орлогшо **Д. Р. Ринчинов**, КПСС-эй райкомой секретарь **В. Г. Гумпылов**, «Шэнэ Үдэ» газетын редактор **Ф. А. Хандархаев**, мүн бусад саашадаа партийна хүдэлмэриин дүй дүршэл, онол аргануудтухай, партийна организацинуудай ажал ябуулга тухай газетэнүүдтээ hонирхомоор, тодорхойгоор ходо бэшэжэ байха тушаа анхаралаа хандуулба.

Хөөрэлдөөнэй дүнгhөө хэдэн тобшолол хэхэдэ иимэ байна. Аймагай томо томо парткомууд коммунистнуудые үйлэдбэритэй сэхэ холбоотой газарта хубаарилан табиха хүдэлмэриие эрхилхэ зуураа, тэдэнэй хүсые нэгэдүүлэн элсүүлхэ асуудалда анхаралаа hулаар табина. Тэрээнhээл боложо, аймаг дотор hайнаар хүдэлдэг партийна нэгэшье бүлэг байхагүй юм. Фермэ, бригада, звено болон бусад гол участогууд дээрэ коммунистнуудай олоороо хүдэлжэ байбашье hаань, тэдэниие бүлэг болгон эмхидхэhэн ябадал үгы гэхэдэ алдуу болохогүй.

Энээнhээ уламжалан, олон коммунистнууд партийна даабаригүй байдаг. Даабаритай байгаашье hаань, дүүргэлтынь хойноhоо хиналта табигданагүй. Партийна даабариин дүүргэлтын түлөө коммунистнуудай харюусалга дээшэлүүлжэ шадаагүйhөө боложо, хүн зоной дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ, ажалай журам сахилгада, партиин зэргые бэхижүүлхэ хэрэгтэ дутагдалнууд үшөөл олон. Үйлэдбэри дээрэ хүдэлжэ ябаhан коммунист бүхэн нэгэ жэгдэ түрүү үүргэ бэелүүлхэ уялгаяа бодотоор дүүргэнэ гэхын аргагүй.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.
манай корр.

БУРЯАДАЙ АССР-эй 1967 ОНОЙ ГҮРЭНЭЙ БЮДЖЕ... ГҮЙСЭДХЭЛ ТУХАЙ ТООСООЕ БАТАЛХА ТУХАЙ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй тог...

Буряадай АССР-эй Верховно Совет **игэжэ тогтообо:**

Буряадай АССР-эй 1967 оной гүрэнэй бюджедые орошын талаар 116356 мянган түхэриг, гаргашын талаар—112452 түхэриг, орошонь гаргашаhаа 3904 түх... лэн гүйсэдхэгдэhэн ... баталха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХА...

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАС...

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй Байшан. 1968 оной декабриин 26.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗУУДЫЕ БАТАЛХА, БУРЯАДАЙ АССР-эй КОНСТИТУЦ... (ҮНДЭhЭН ХУУЛИИН) 44, 63, 66 СТАТЬЯНУУДТА ХУБИЛАЛТАНУУД БА НЭМЭЛТЭНҮҮДЫЕ ОРУУЛХА ТУХАЙ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын

ХУУЛИ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет **игэжэ тогтообо:**

«Буряадай АССР-эй Ниитын гурим сахиха министерствые Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерство болгон хубилгаха тухай» Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1968 оной декабриин 3-най Указуудые баталха;

1968 оной декабриин 23-най аймагуудай, районно ба городуудай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй дотоодын хэрэгүүдэй таhагуудые байгуулха тухай;

энээнтэй тааралдуулан, Буряадай АССР-эй Конституциин 44 ба 63, 66 статьянуудта нэмэлтэнүүд болон хубилалтануудые оруулха... эдэ статьянуудые игэжэ ... улан бэшэхэ:

«Статья 44. Бур...ай АССР-эй Министрнүүдэй Сов... Буряадай АССР-эй Верховно ...эдээр иимэ бүридэлтэйгээр байгу...агдаха:

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ;

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонорhоо;

Буряадай АССР-э министрнүүдhээ:

Хүн зоной хэрэглэмжэ хангалгын;
Дотоодын хэрэгүүдэй;
Бэеын элүүр хамгаалгын;
Коммунальна ажахын;
Культурын;
Ой модоной ажахын;
Мелиораци ба уhанай ажахын;
Нютагай промышленностиин;
Гэгээрэлэй;
Хүдөө ажахын;
Социальна тэдхэмжын;
Худалдаа наймаанай;
Финансын;

Буряадай АССР-эй гүрэнэй түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшын;

Буряадай АССР-эй Арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшын;

Управленинүүдэй начальнигуудhаа;

Барилгын ба архитектурын хэрэгүүдэй талаар;

Хүдэлмэриин хүсые хэрэглэхэ талаар;

Барилгын материалнуудай промышленностиин;

Хангалтын ба худалдалгын;

Автомобильна харгынуудые бариха ба заhабарилха;

Түлишын промышленностиин».

«Статья 63. Аймагуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүд иимэ гүйсэдхэхы комитедүүдэй таhагуудые байгуулха:

Дотоодын хэрэгүүдэй;
Бэеын элүүр хамгаалгын;
Культурын;
Арадай гэгээрэлэй;
Юрэнхы;
Социальна тэдхэмжын;
Финансын;
Түсэблэлгын комиссиин;

тэрэнhээ гадуур аймагай а... онсо шэнжэнүүдтэй таарал... Буряадай АССР-эй Верховно ...дэй Президиумээр баталагда... hагууд ба управленинүүдые ... гуудай ажалшадай депутаду... ведүүдтэ байгуулха:

Коммунальна ажахын;
Нютагай промышленности...
Худалдаа наймаанай».

«Статья 66. Ажалшадай ... дуудай городской Соведүүд ... хы комитедүүдэй иимэ таhа... байгуулна:

Дотоодын хэрэгүүдэй;
Бэеын элүүр хамгаалгын;
Соёл культурын;
Арадай гэгээрэлэй;
Юрэнхы;
Социальна тэдхэмжын;
Худалдаа наймаанай;
Финансын;
Коммунальна ажахын ... ниин;
Түсэблэлг... комисси.

Гэхэтэй ... рэнhээ ... хотын пром... тиин онсо ... жэтэй таар... одоо хотын ... нь б... шадархи ажа... а:

Нютагай промышленности...

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХА...

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАС...

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй Байшан. 1968 оной декабриин 26.

ЗАЛУУШУУЛАЙ ХЭРЭГҮҮДЭЙ ТАЛААР БУРЯАДАЙ АССР... ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ КОМИССИИЕ hУНГАХА ТУХАЙ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй тог...

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет **игэжэ тогтообо:**

1. Залуушуулай хэрэгүүдэй талаар Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй 9 хүнhөө бүридэhэн комисси байгуулха.

2. Залуушуулай хэрэгүүдэй талаар комиссиин бүридэлдэ иимэ депутадуудые hунгаха:

Комиссиин түрүүлэгшэ — **Бадиев** Александр Алексеевич—Зэдын аймагай Оёорой hунгуулиин округhоо депутат.

Комиссиин гэшүүд:

Астрихинская Зоя Иннокентьевна —Бэшүүрэй аймагай Бага-Куналейн hунгуулиин округhоо депутат;

Зварцев Александр Михайлович—Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно районой Одесскэ hунгуулиин округhоо депутат.

Качин Михаил Данилович—Кабанскын аймагай Бабушкинска hунгуулиин округhоо депутат;

Кушеева Тамара Дмитриевна — Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно районой Краснодонско hунгуулиин округhоо депутат;

Маханов Маэн Федорович—Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын hунгуулиин округhоо депутат;

Хороших Валентина Федоровна—Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой Лесозаводской hунгуулиин округhоо депутат;

Шабагоров Виктор Прокопье... Баргажанай аймагай Байк... hунгуулиин округhоо депутат;

Ямпилов Баудоржа Базаро... Улаан-Үдэ хотын Советскэ р... Серовско hунгуулиин округh... путат;

3. Депутадууд А. А. Бадиев, ... Астрихинская, М. Д. Качин, ... Кушеева, М. Ф. Маханов, В. Ф... роших, В. Н. Шабагоров, Б. Б... пилов гэгшэдэй залуушуулай ... гүүдэй талаар комиссиин бүр... hунгагдаhантайнь дашарам... тэдэниие Буряадай АССР-эй ... но Соведэй саг үргэлжын ... комиссинуудай гэшүүдэй ую... сүлөөлхэ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛ...

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛ...

Улан-Үдэ. Соведүүдэй Байшан. 1968 оной декабриин 26.

Иван Никитич Матвеев гуша гаран жэлэй туршада Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводто хүдэлжэ байна. Энэ хүниие залуушуул ехэ хүндэлдэг. Юундэб гэхэдэ, Иван Никитич өөрынгөө баян дүй дүршэлые залуу хүбүүд, басагадта дамжуулан үгэдэг.

Ажалай ветеран Иван Никитич түрэл предприятиингаа хүгжэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа зорюулна. Зураг дээрэ: И. Н. Матвеев.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

СЕКРЕТАРЬНАРАЙ hУРАЛСАЛ

НАРhАТА. Партийна организацинуудаар тоосоото, hунгалтын суглаануудай боложо дүүрэhэн дары КПСС-эй Яруунын райком колхоз, совхозуудай парткомуудай, отделени, бригадануудай партийна эхин организацинуудай секретарьнарай хоёр үдэрэй семинар зарлаба.

В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойе амжалтатайгаар угтаха, КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые хүсэндэнь хүргэхэ талаар партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай элидхэл КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь К. К. ШОМОЕВ хэhэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай абаhан «В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо бэлэдхэхэ тухай» тогтоолтой дашарамдуулан, үзэл сурталай хүдэлмэриие улам hайжаруулха тухай асуудалаар партиин райкомой секретарь И. Е. Карбаинов элидхэбэ.

Партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэридэ, социалис мүрысөө хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ, нютагай Соведүүдэй ажал ябуулгада, политическэ hуралсалда анхарал онсо хандуулагдаба. Эдэ асуудалнуудаар КПСС-эй бюрогой гэшүүн А. Д. Дымчиков, партиин райкомой таhагые даагша Ц. Д. Дандаров, аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Ц. Ж. Жалсанов, партиин райкомой парткабинедые даагша В. Н. Жапова гэгшэд секретарьнарай үмэнэ үгэ хэлэбэ.

Хоёрдохи үдэрынь семинарта хабаадагшад Яруунын совхоз ошожо, совхозой парткомой, нэгэдэхи отделениин партийна эхин организациин ажал ябуулгатай танилсаба. Парткомой секре... Л. Г. Минеев, партбюрогой се... тарь Ю. Н. Дашиев гэгшэд ... дэлмэри тухайгаа хөөрэжэ үг... байна. Удаань нүхэр' ёh... хөөрэлдөөн боложо, дүй дүр... тухайгаа үгэеэ андалдаба.

Семинарай hүүлдэ тус со... зой мал шахан таргалуулдаг ... шадай ажал хэрэгые, парти... дэргэдэхи парткабинедэй хү... мэриие hонирхон хараа.

Р. ПОЛУСУРОВ
КПСС-эй обком... инструкто...

МҮРЫСӨӨН ЭРШЭДЭhЭЭР

Улаан-Үдын ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэд улад зониие улам hайнаар хангахын тулада ехэхэн оролдосотойгоор ажаллана.

Жэшээлхэдэ, үнгэрhэн арбан нэгэн hарын туршада городой ажалшадта 16 миллион 312 мянган түхэригэй эдеэ хоол худалдагдаа. Энэнь түсэбөөр хараалагдаhанhаа 787 мянган түхэригөөр ехэ болоно.

Дээрэ дурсагдагша хугасаа соо Сэлэнгын баруун бэедэ, «Алтан тариан» гэжэ гостиница соо, худалдаа наймаанай байшанда, мүн республикын Министрнүүдэй Соведэй шэнэ байшан соо столовонууд нээгдэhэн байна.

Үнгэрhэн 11 hарын дүнгөөр № 6 столово (хүтэлбэрилэгшэнь В. Ф. Рогова) түсэбтэ даалгабаряа 280 мянган түхэригөөр үлүүлжэ, Улаан-Удэ соогоо түрүү hуурида гараа hэн.

Тиихэдэ, № 12 ТЭЦ-эй столово (хүтэлбэрилэгшэнь З. А. Яковлева), прибор бүтээлгын заводой № 14 столово (директорынь В. Г. Вязникова) болон бусад эдеэ хоолой эмхинүүд даалгабаринуудаа амжалтатай дүүргэhэн байха юм. Дурсагдагша столовонуудай «hанамжа дурадхалай дэбтэртэ» олон тоото хүдэлмэришэд, алба хаагшадай hайшаалай үгэнүүд бэшэгдэнхэй.

Мүнөө үедэ городой ниитын эдеэ хоолой хүдэлмэрилэгшэд жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэхын, мүн В. И. Ленинэй түрэhөөр алдарта 100 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө дэлгэрhэн бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоод эршэмтэйгээр ажаллажа байнхай.

Д. КОЛМАКОВ.

МАЛШАДАЙ ХҮЛЕЭДЭГ АЙЛШАД

Үглөөгүүр эртэ Бүтэдэй хонидтоо үбhэ тэжээл гаргажа үгөөд, гэртээ hаял сайгаа ууха гэжэ hуутарнь газаа автомашинын моторой хүнхинэхэ дуулдаба.

— Бүтэд абгай, гэртээ гүш? Гурил асараабди. Захилаа аба,— гэжэ газаа нэгэ эхэнэр хүнэй ооглохонь дуулдаба.

— Наймаашад ерээ алтай, — гэжэ Бүтэд хэлээд, хүбэнтэй хүүртигээ үмдэжэ, газаашаа шамдан гараба.

Хонишодто автолавка ерээ. Энэ автомашинын жолоошон Найдач Султумович Самбуев нэгэ мэшээг гурил хонишон Бүтэд Банзаракцаеватай гэртэ оруулна. Хонишон эхэнэр наймаашан Зинаида Батуевнаhаа сай, дабhа, саахар худалдажа абана, юумэ захина. Удаань наймаашан автолавкаяа хаана...

— Зинаида Батуевна, үглөөнэй сай барилсыт, — гэжэ Бүтэд Банзаракцаева урина.

— Үглөөнэй сайhаа арс... гүй, харгымнай үшөө холохон... нөөдэр Талын Булат, Дээдэ ... Самхаг гараха hанаатайбди,— ...жэ наймаалагша эхэнэр ... нэ.

Наймаашадай гэрhээ гара... hалхилжа байба. Тойроод ... автолавка урагшаа, зориh... маршрудаараа мордолой.

— Баяртай, hайн ябагты,— ...жэ хонишон Бүтыд Банзарак... наймаашадые үдэшөө hэн.

...Самбуевтан Сэлэнгын ай... Карл Марксын нэрэмжэтэ ко... автолавкада хүдэлhөөр ... Үбгэ hамган хоёр 80 гаран... болон гүүртэнүүд дээгүүр ... наймаа хэнэ. Тэдэнэр малша... лон хонишодые хэрэгтэй б... эд бараагаар, эдеэ хоолой ... нүүдээр хүсэд hайнаар хан... шадахысаа оролдодог. Иимэ... энэ бүлэ нютагайнгаа мал... дунда хүндэтэй ябана.

Г. РИНЧИН...

ТЭМСЭЛЭЭР ТУЙЛАГДАҺАН ИЛАЛТАНУУД

П. М. МАШЕРОВ, Белоруссиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь

Ин… кэлэй саана, 1919 вар…н нэгэндэ Агууехэ ин ашаар сүлөөлэгдэһэн эрэ шэнэ гүрэн — Бело- Совет Социалис Республи- элһэн гээшэ. Карта дээрэ эниие бэдэрэн оложо ша- н тэрэ үедэ хилын саана йһан. Октябриин социа- олюциин урда тээ хаашуу- дэр зарлигаар» белэру- газар өөрынгөө бодото нэ- рлэгдэхэ эрхэгүй, нацио- хэдэниинь хорюултай бэ-

…ойто хизаар гэжэ Бе- рэ ь…рлэгдэдэг, үнэндөө … арга, бүдүүлиг байда- эсхэлэн зоболонгой хизаар циальна дарлалта дээрэнь национальна дарлалта дэг байгаа.

…русууд сагаан самса, …нүүд, сагаан гү, али улаан ябадаг. Тэдэнэй эдеэ …ншье бирагүй—ооторьбо- …лээмэн, хартаабха, бусад …таа унияртай гэрынь һо- …гү, али намагай ожорһон …тай, газар оёортой, онигор …н сонхотой...» — гээд дэл- …эгдэхи дайнай урдахана …эһэн географиин учебник …лоруссиин ажалшадай ажа- тухай бэшээтэй байдаг һэн. …русууд иимэ үлэсхэлэн …hoo тэрьелэн, бүхы гэр …ө түрэл нютагһаа гаража …бэлэй. Революциин урда …абин жэлэй туршада Бело- …а 1 миллион 800 мянган …айн» байдал бэдэржэ, бүхы …дээгүүр тараһан юм.

…ехэ Октябриин туг доро …республикын дабшажа ерэ- …бин жэлэй алдарта замые … мүнөөдэр омогорхон хара- … Энэ замые тайлбарилбал: …анзаһанһаа хүсэ ехэтэ ин- …ба үндэр хүгжэлтэтэй хү- …ахы хүрэтэр, утаа унияр- …ра гэрһээ социалис ажа- … бүгэдөөрөө үзэг бэшэг …гүй байдалһаа эрдэм ухаа- …а техническэ хүгжэлтын …үрэтэр дабшажа ерэһэн …шагта зам. Эдэ бүгэдэ — … болон зохёон байгуулгын …эл ехэтэй, баатаршалгын …д. Эдэ жэлнүүдэй түүхые … саашань тайлбарилбал: …гвардеецууд ба түрүүшын …арнуудай … …ришагүй баа- …га, шэ… …байдал бай- …ад — ЕНТ… оной стаха- …уд боли…ИТЕТ… …игуудай га- …нэтэ а… …ин түрэлтэниие …мын дарлалтаһаа сүлөөл- …үлөө бодоһон сэрэгшэд ба …ануудай эрэлхэг тэмсэл, … город болон хүдөө тосхо- …е дайнай үнэһэн сооhoo hэр- …бодхоогшодой үнэн сэхэ … Эхэ ороноо алдаршуулхын … коммунизм байгуулгын …дээрэ мүнөөнэй совет хү- … шэн зоригто үйлэ хэрэ-

…н түрэлтэнэй түүхэдэ …е саг нээһэн Агууехэ Ок- … белорус арадай хуби за- …шиидхэхы үүргэ дүүргэһэн … Хэрбээ 1917 ондо Октяб- …революциин болоогүй һаа. …даанхай Белоруссиин гүрэн

мүнөө байхагүй һэн гэжэ бидэнэр һайн мэдэнэбди. Ленинэй партиин хүтэлбэри доро, ородой пролетариадай туһаламжаар белорус арад Совет засаг тогтоожо, өөрын гүрэн түрэтэй болонхой. Совет ороной бүхы арадуудтай аха дүүгэй хани барисаатай болоһон белорусууд хэдэн зуун жэлэйнгээ гээгдэлые усадхан, дэлхэйн эгээл хүгжэнги оронуудай зэргэдэ гаража шадаа.

1922 ондо Белоруссии совет бусад республикануудтай нэгэдэн, Совет Социалис Республикануудай Союзда ороhон юм. Энэ хадаа манай арадай нангин хүсэлэй бодото бэелэл болоо бшуу. Бидэнэй совет арадуудтай хамтадаа залуу социалис гүрэнэй дайсадтай тэмсэхэдэмнай энэ нэгэдэлнай туһатай байгаа, бидэнэр хамтадаа ажахын элдэб бэрхэшээл түргөөр дабаабди, хамтынгаа хүсөөр шэнэ байдал байгуулаабди, мүнөөшье хамтадаа хүн түрэлтэнэй гэгээн зорилго — коммунизм тээшэ суг дабшанабди. Энэ Союзда бидэнэр һайн дурааран орообди, адли тэгшэ эрхэтэйбди.

Совет республикануудай эбтэй бүлэ соо манай Белоруссии һалбаран хүгжэнэ. Дайнай урда тээхи түрүүшын табан жэлнүүдэй үедэ промышленна 1700-һаа дээшэ предприяти баригдаһан, транспортмнай шэнэдхэн хубилгагдаһан, арадай ажахые электрификацилга үргэн далайсатайгаар эхилһэн байна. Минск, Гомель, Витебск городуудта станок бүтээлгын заводууд, Могилёвто — искусственна торгоной фабрика, Кричевтэ — цементын завод, Оршо шадарай намаг газарта тэрэ сагайхяар хүсэ ехэтэй БелГРЭС гэжэ теплоэлектростанци баригдаа. 1940 ондо БССР-эй промышленностиин валовой продукциин хэмжээе 1913 онойхитой жэшэхэдэ, 23 дахин ургаа һэн.

Республикаа индустриализацилаад байхадаа хүдөө тосхонуудые үндэһөөрнь хубилгаха арга боломжо бии болоо. Оньһожоруулагдаһан үйлэдбэритэй томо колхоз, совхозууд байгуулагдаа.

Республика доторнай соёл культурын талаар ёһотой революци болохо, харанхы барга байһан белорус эрдэм гэгээрэлэй орьёл өөдэ зоримгойгоор дабшаа. Шэнэ һургуули, институдууд нээгдэжэ, соёл культурын, техническэ интеллигенци бии болоо. Белорус литература болон искусство хүн түрэлтэнэй уран һайханай баялигта нэмэри болон оролсоол.

Ленинэй Коммунис партиин хүтэлбэри доро белорус арад хамаг хүсэ шадалаа шэнэ общество байгуулгада зорюулангхай. Тэрэ гэһээр табин жэл үнгэрбэ, энэ үе соо бага бэшэ юумэн хэгдээшье. Теэд амгалан ажалайнгаа хубсаһые солдадай шинелеэр хэдэ дахин һэлгэхэ ушар тохёолдоһон. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда Белоруссии 2 миллион 200 мянганһаа дээшэ хүн зоноо гээһэн. Энэ гээлтэ хоролтые мүнөө хүрэтэр хүсэлдүүлжэ ядаһаарбди, хүн зонойманай тоо дайнай урда тээхи хэмжээндэ үшөө хүрөөдүй байһаар.

КОММУНИЗМЫН материально-техническэ бааза байгуулхын түлөө тэмсэлдэ мүнөө белорус арад өөрынгөө хубитые бага бэшээр оруулаа. Предприятинуудта ниитын үйлэдбэриие ашаа үрэ ехэтэй болгохо, ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха, техническэ дэбжэлтэ туйлаха талаар ехэ амжалта туйлагдана. Мүнөөдэр Совет Белоруссиин завод, фабриканууд автомашина ба трактор, радиоприемник ба телевизор, калийна ба азотно утэгжүүлгэ, час, холодильник, пианино, фотоаппарат, бусад олон эд бараа үйлэдбэрилэн гаргана. Промышленна үйлэдбэриинь хэмжээн 1919 онойхиһоо аяар 81 дахин дээшэлэнхэй.

Урдань байгаалиин баялигаар тон хомор гэжэ тоологдодог Белоруссида мүнөө калийна дабһан олдожо, жэл соо тус бүридөө хоёр миллион тонно утэгжүүлгэ үйлэдбэрилхэ гурбан комбинат баригдана. Баруун Двина гэжэ мүрэнэй эрьедэ нефть илгадаг ехэ завод, химическэ предприятинууд бодхоогдонхой. Мүнөө жэлдэ республика доторнай 1,5 миллион тонно нефть абтаба.

Энергетикын хүсэ ехэтэ бааза индустрияа түргөөр хүгжөөхэ арга олгоно. Табин жэлэй саада тээ ямаршье энергетикэгүй шахуу байһан Белоруссии жэл соо 12 миллиард киловатт-час шахуу электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилнэ. Гансахан Березовско ГРЭС республикынгаа олохон предприяти хангахаһаа …дна, Польшын Арадай Республикада электрын элшэ хүсэ дамж… …а. Лукомлиин нуурай эрьедэ 2 … …ион 400 мянган киловатт хү… электростанци баригдажа … .

Хүдөө нютагуудаймнай түхэл шарай гайхалтай түргөөр хубилна. Һүүлшын юһэн жэлэй (1959—1967) туршада гүрэнэй, мүн колхозуудай 2,5 миллиард түхэриг мүнгэн хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ хэрэглэгдээ. Мүнөө колхоз, совхозуудтамнай 103 мянган трактор, тарянай 22 мянга шахуу комбайн, 39 мянга шахуу автомашина, бусад техникэ ашаглагдана. Һүүлшын жэлнүүдэй үедэ мелиораторнууд 1 миллион 150 мянган гектар намаг газар хатаажа, колхоз, совхозуудай хэрэглэмжэдэ үгөө. Саашадаа энэ хүдэлмэри бүри ехээр үргэдхэгдэхэ юм.

КПСС-эй ЦК-гай 1965 оной мартын Пленумэй хараалан зохёоһон, КПСС-эй XXIII съездын шиидхэбэринүүд соо бүри үргэдхэгдэһэн экономическа реформо, КПСС-эй ЦК-гай 1966 оной майн, 1968 оной октябриин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүд республикымнай хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ ехээр нүлөөлһэн гээшэ.

РЕВОЛЮЦИИН урда тээ Белоруссида хүн зонойнь 82 процент үзэг бэшэг мэдэхэгүй байгаа һаань, мүнөө эндэ 28 дээдэ һургуулида 132 мянга шахуу студентнүүд һуралсана гэхэ гү, али бүхы хаанта Россинхиһаа һураггүй дээшээ болоно. Республикын арба мянган хүн зондо 141 студент хүртэнэ. Франци, ФРГ-тэй жэшэбэл, баһал һураггүй дээгүүр.

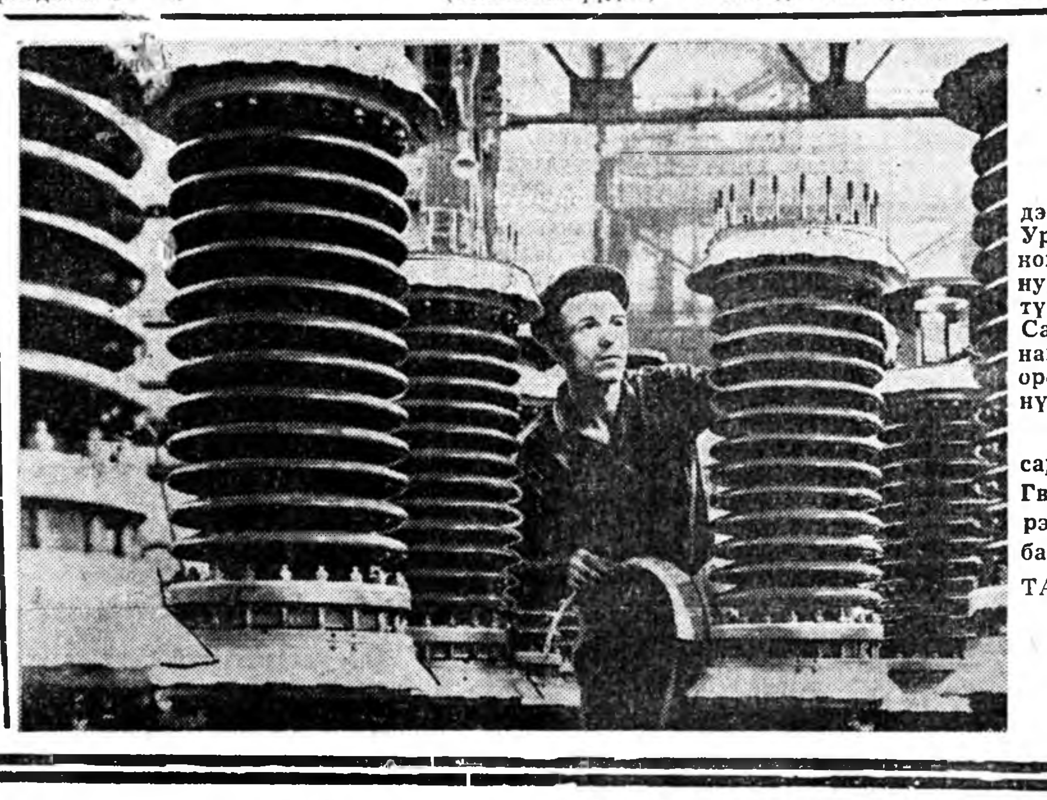
Республикынгаа алдарта табин жэлтэй хамта Белоруссиин Коммунис партиин 50 жэлэй ойе тэмдэглэнэбди. 1918 оной декабриин 30—31-дэ болоһон РКП(б)-гэй Баруун-Хойто областиин зургаадахи конференци Белоруссиин ССР-эй байгуулагдаһан тухай түүхэтэ тогтоол абажа, өөрыгөө Белоруссиин Коммунис партиин (большевигүүдэй) I съезд гэжэ соносхоһон байха юм. Республикымнай Компарти КПСС-эй дайшалхы нэгэ отряд байһан тула социализм ба коммунизм байгуулгын бүхы шатада ажалша олониитые зоригжуулан хүтэлбэрилэгшэ хүсэн болоо. Марксизм-ленинизмын һургаалда хэлбэришэгүй үнэн сэхээр ябажа, манай Коммунис парти түмэршэ дархан, һаалишан, багшые гүрэнэй хүтэлбэрилгэдэ һургаа, өөрынгөө үзэл бодолой үнэн зүб байһанаар арад зоноо этигүүлээ. Белоруссиин ажалшад өөрынгөө партида хизааргүй найдана, үнэн сэхэ ажалаараа хамаг хараа түсэбүүдыень бэелүүлнэ.

Орон доторнай социально-экономическа ба соёл гэгээрэлэй талаар айхабтар ехэ хубилалтын болоһоной ашаар хүн зоной үзэл бодол баһал ехэ хубилаа. Интернационализмын үзэл бодол номногшод элдэб аргаар манай илалта туйлалта багадхахые оролдодог. Жэшээнь, большевигүүд олониитэ ажалшадые үзэл бодолдоо абажа шадаагүй, заахан лэ аргыа олдоо һаа, тэдэнь буу зэбсэгээ өөһэдынь урдаһаа тодхохо гээд Гитлер хэлэдэг байһан. Гитлерэй ингэжэ хэлээшэнь өөртэнь юугээр дүүрэһэниие бүхы дэлхэй мэдэнэ ха юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай үедэ манай арад Эхэ орондоо, Коммунис партидаа үнэн сэхээр алба хэжэ гараа. Фашизмын эзэмдэлгэдэ эгээн түрүүн ороһон арадаймнай хүбүүд, басагадай үзэгдөөгүй ехэ баатаршалга, шэн зориг гаргаһаниинь бүгэдэндэ мэдээжэ.

БЕЛОРУССИИН ССР уласхоорондын байдалда бэеэ даанхай гүрэн болохо, ООН-ой гэшүүн болоһоор үнинэй, аяар 96 гүрэнтэй харилсаа холбоотой юм. Манай промышленностиин продукци—эрхим һайн автомобиль, трактор, станок, час, бүд гэхэ мэтэ гадаадын худалдаа наймаанда эльгээгдэнэ.

1969 оной январиин 1-дэ Совет Белоруссии алдарта табин жэлэйнгээ ойе һайндэрлэхэнь. Улаан туггтань хадаатай Ленинэй хоёр орден белорус арадай тэмсэл соогуур туйлаһан илалтануудай бодото гэршэ мүн.

СВЕРДЛОВСК. Хүндэ машина бүтээлгын Ураалай завод оронойнгоо олон барилганuудта энергетическэ түхеэрэлгэ эльгээнэ. Саратовска ГЭС Асуанай гидростанцида орёо нарин түхеэрэлгэнүүдые бүтээгээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: слесарь-хабсаргагша Н. А. Гвоздырев бэлэн түхеэрэлгэнүүдые шалгажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

«…ОЛЛОН-8» ГЭЖЭ ЗАМБУУЛИНАЙ ОНГОСЫН НИИДЭЛГЭ ТҮГЭСХЭГДӨӨ

…икын «Аполлон-8» гэжэ зам-…ай онгосо ниидэлгээ бараг…р түгэсхэбэ.

…онавтнуудынь декабриин 27-…квагай сагаар 18 час 51 ми-… Номгон далай дээрэхи Рож-…ой арал шадар буугаа.

…сын экипаж «Йорктаун» гэ-…аносец дээрэ гаргагдаһан … Бууһан районһоонь мэдээсэ-…ёһоор, космонавтнууд агаарай …е соо орожо, ниидэлгээ хан-…гаар тэсэжэ хараа.

…ллон-8» онгосын ниидэлгэ … суудхэһээ бага үлүү саг соо …лөө. Онгосонь дэлхэйе той-…мда даб дээрэ гаргагдаһа-… һүүлээр һара тээшэ шэлжэ…н юм. Гурбан суудхэ ниидэд…а. «Аполлон-8» һарада ду-… двигателиин хүдэлгэгдэһэнэй … һарые тойрохо хэмэл одо-…да оруулагдаа. Һарые тойрон …уу часай турша соо ниидэхэ-…ерикан космонавтнууд һа-…рууе ажаглан хараа, һарада …ууха газарые эртээнһээ шэн-…нэхэ зорилгоор нюруугайнь …рагуудые буулгажа абаа.

Һарые тойроһон замһаа Газартай телевизионно холбооной хоёр сеанс хэгдэжэ, США-гай национальна телевиденеэр дамжуулагдаа.

Космонавтнууд һарые тойрон ниидэһэн замаа хубилгаад үзэһэн байна. Һарые 10 дахин тойроһоной һүүлээр онгосонь Газарта бусаха замда оруулагдаа. Газар тээшэ бусажа ябаха замдаа, һарын ба манай планетын фото-зурагуудые буулгаа; ниидэлгын хойноһоо адаглан харадаг, тэрэниие залан шэглүүлдэг Газар дээрэхи станцинуудтай саг үргэлжын радио-холбоотой байгаа; телевизионно сеанс хоёр дахин үнгэргөө; онгосынгоо ниидэлгын ба бусад оньһон түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэриие шалгаха туршалгануудые хээ. Космонавтнууд Фрэнк Борман, Джеймс Ловелл, Уильям Андерс энэ ниидэлгын үедэ эрэлхэг зориг, хаба шадабари гаргаһан байна.

«Аполлон-8» гэжэ замбуулинай онгосын амжалтатай ниидэлгээр замбуулинай дайдые хүн түрэлтэнэй шэнжэлэн мэдэхэ хэрэгтэ шухала шэнэ хуудаһан бэшэгдэбэ.

(ТАСС).

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО — ХИЛЫН ГААНАҺАА

ПАРТИЗАНУУДАЙ ЯБУУЛГАНУУД

КАИР. (ТАСС). Палестинын «Аль-Фатах» гэжэ организациин дайшалхы отрядууд декабриин 26-да хэгдэһэн ябуулгануудай нэгэнэй үедэ израилиинхидэй сэрэгэй транспортёр ба танкые, тэрэшэлэн тэдэнэй экипажнуудые усадхаха гээд тус организациин командованиин эндэ толилһон коммюнике соо мэдээсэгдэнэ.

Израилиинхидэй сэрэгэй лагерьта партизанууд декабриин 25-да добтолго хээ. Тэрэнэй үедэ дайсанай хэдэн солдат алуулһан байна.

МНРП-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМЭЙ ТОГТООЛ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). «Промышленна предприятинуудай хүсые бүри һайнаар хэрэглэдэг болохо, шэнэ предприятинуудые мэргэжэлтэй кадрнуудаар хангаха хэмжээнүүд тухай» МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, секретарь Д. Моломжамсын элидхэлээр МНРП-гэй ЦК-гай V пленумэй баталан абаһан тогтоолые МОНЦАМЭ агентство дамжуулаа.

Оронии индустриализацилха талаар парти, правительствын политикые бэелүүлһэнэй ашаар Монгол Арадай Республикын социалис промышленность нилээд ехээр ургаа, ороной арадай ажахыда тэрэнэй дүүргэдэг үүргэ ба эзэлдэг һууринь ехэ болоо гээд МНРП-гэй ЦК-гай пленум тэмдэглээ. Бүхы томо промышленна предприятинууд 10 жэлэй турша соо шэнэ техникээр хангагдажа, хүсэдөөр һэльбэгдээ, мүнөөнэй бүтээсэ ехэтэй техникээр хангагдаһан хэдэн арбаад шэнэ фабрика, заводууд баригдаа.

Промышленностиин гол фондынуд һүүлшын долоон жэлэй турша соо 2,2 дахин, тэрэнэй продукци бүхы дээрээ—2 шахуу дахин нэмэһэн байна. Бүхы ниитын продуктын 30 хүрэтэр процент промышленностиин хубитада хүртэдэг.

МНР-эй социалис промышленностиие хүгжөөлгэдэнь, промышленна шэнэ предприятинуудые барилгадань, инженер, технигүүдые, мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые бэлэдхэлгэдэнь Монголдо Советскэ Союз, бусад социалис оронууд али бүхы талын, сэгнэшэгүй туһаламжа үзүүлдэг гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай пленум һаналаа ханангяар тэмдэглээ.

МНР-эй арадай ажахы болон соёл культурые 1969—1970 онуудта хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй проектые һайшааһан тогтоол пленум баталан абаа.

Гүрэнэй түсэбэй даалгабаринуудые дүүргэлгэдэ өөһэдынгөө эдэбхитэй зохёон байгуулхы ажалаар туһа нэмэри оруулжа, бүхы дэлхэйн ажалшадай агууехэ багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе, Монголой арадай революциин 50 жэлэй ойе эрхимээр угтахыень партиин гэшүүдые, гэшүүндэ кандидадуудые, республикын бүхы ажалшадые МНРП-гэй ЦК-гай пленум уряалаа.

РАССКАЗ

ДУУН

Дугар аба эжынтээ һургаалаар юм һэн гү, али түрэһөөр иимэ зантай байһандаа юм һэн гү—һөөл аалин һула янзын хүбүүн бэлэй. Алгебра, физикээр бүдэрэ-бүдэрһөөр арайхан гэжэ арбадахи класс дүүргээд, саашаа һураха, ябахын хойноһоо оролдоогүй. Оролдоошье һаа, конкурсоор институдта лаб орожо шадахагүй һэн ха даа. Тиигээд лэ колхозойнтоо отарада юрын хонишон болохо оробо. Арбадахиие дүүргэһэн аад лэ, иимэ «тон жнирэй» ажал һунгажа ороһондонь зарим нүхэдынь голоһоншье байжаболоо бэзэ, илангаяа басагад. Теэд хэнэй юуншье гэжэ һанаһан, хэлсэһэндэ Дугар анхаралаа табидаггүй, һанаашархадагшьегүй һэн.

Тиигэһээр юугээшье мэдэнгүй, хэдэн жэлээ үнгэргэжэрхибэ. Армида ошожо албаяа дүүргээд, хирбээ хара һахалтайхан, хүдэр, батжагар бэетэй, үгэтэй хүүртэй болоһон юумэ бусажа ерэбэ. Урдань оройдоошье иимэ бэшэ һэн. «Арми гээшэмнай ехэл һургуули юм байна... Харагты Дугарые. Танихаар бэшэ ондоо болошоод ерээл» гэжэ хэлсээншье болобо. Үнэн дээрээ армиин нүлөө ехэ байгаа юм бэзэ. Гэбэшье заримашуул хори наһала хүсэжэ ядажа ябахадаа бэшэ, харин хори гаража ябахадаа ухаа, бэеэ хүсэдэг байна. Дугаршье энэл хирэндээ хубилаа.

Армиһаа ерэмсээрээ, үнөөхил хуушан ажалдаа оробо... Өндоо тээ һураха, хүдэлхэеэ ябашаһан зарим нүхэдөө үтылөөшье һаа, фермэ дээрээ, мүн түбэйшье тосхондо болоһон суглаан, концерт, ёохор-нааданһаа оройдоошье гээгдэхэеэ болибо. Тиихэдээ үеынгөө, мүн дороһоо үдэжэ ябаһан залуушуулые, (басагадые юм ааб даа) һөөл адатлаха...

Тиин нэгэтэ фермэдэнь уран һайханай бүлгэм байгуулха гэжэ Гүнсэмаа гэдэг багша ерэбэ. Өөрөө тон залуу. Бэшэ залуушуулые огтошье тоохогүй янзын басаган. Нюур шарайгаар сэбэрхэн гээшэнь хэлэшэгүй—эгээл «Гэсэр» соохидол Наран Гоохон шэнги. Хүдэлхэ, ябаханьшье зохидхон. Орожо ерээд лэ, столой саана ходо энеэбхилжэ һууха... Зүгөөр Дугарые хэрэгсээжэ үгэбэгүй. Теэд яахадааб? Дугар яашье ойлгожо ядаба.

Ээлжээтэ нэгэ репетици дүүрэбэ. Дугар Гүнсэмаае үдэшэхэ гэжэ шиидэбэ... Газаа хэды харанхышье һаа, үндэр нарин баханануудай оройнуудта яларһан лампочканууд оршон тойрониие гэрэлтэй тодо болгожо үгэнэ. Олонхи айлнууд унтаһан янзатай—гэрэлээ унтаргаанхай. Саагуурнь дал хорёонууд, үбһэнэй үндэр һүринүүд барайлдана. Теэд юун гэжэ багшада хэлэхэ ёһотойб—Дугар оройдоошье ойлгоногүй. Зүрхэниинь юрэ бусаар түшэгэнэн, толгой соонь хооһон, хуудам болошоно. Хоюулан тэдэнэр нилээд удаахан огто абяа аниргүй алхалалданад. Басага үдэшэжэ ябаһан хүн аад, ама хахаржа, гансашье үгэ хэлэхэ зүрхэгүйдэһэндөө Дугарай зосоо айхабтар аягүй шэнги. Миин юрын басаган бэшэ, харин эгээл дуратай басатаниинь.

— Энэ манай уран һайханай бүлгэмдэ хабаадагшад сооһоо саашаа һуража, мэр…жэжэ боломоор хүнүүд бии гээшэ гү?—Дугар арайхан гэжэ асууба.

— Ямар юумээр мэргэжэхэ гэжэ?

— Дуу дуулалгаар.

— Бү мэдэе даа... Хэн?

— Би өөрөө дуушан болохо хүсэлтэйб!

— Оо, ши гү...—Гүнсэмаа гайхангяар урдаһаань хараба.—Сэхыень хэлэһүүб: ши, Дугар, хоолой һайнтайшье һаа, аялгада биранагүйш. Ёһотой дуушан болохын тула һонор шэхэн, ехэ бэлиг хэрэгтэй. Энэ багжагар хүдэр бэетэй хүн—хара ажалаа хээд гү, али саашадаа ондоо юумээр мэргэжээ һааш, дээрэл хаш даа,—гэжэ тоншье тоогоогүй янзатайгаар хэлэжэрхибэ. Дугар урмаа хухархадалшье гэбэ. Теэд эгээл дуратай юумэндэнь эгээл дуратай басаганайнгаа ингэжэ харюусахадань, одоол юун зохид байхаб даа. Үшөө һанажа ябагшаһаань ташка ондоо, үсэд юумэ хэлэжэрхёо.

Тэрэ гэһээр Дугар хороо бусалһандаа гэжэ юм гү, айлһаа холохоно хонидоо адуулжа ябахадаашье нэгэл өөрсэ һонин аялгануудые гүнгэнэжэ ябадаг болобо. Үгышье һаа, бэлшээриһээ ерэмсээрээ, дутуу ядуу эдеэлээд лэ, улаан булан руугаа ябашаха.

Нэгэтэ бултанай сугларха үдэшэ тэндээ ерээд һууба. Гэрэлтэй, дулаан гээшэнь аргагүй. Дугар пальтогоо тайлажархиһан юумэ шэнэхэн пианинын саана тэбхынэ, нэгэ юушьеб даа гүнгэнөөд һаланагүй. Бэшэниинь мандалина дээрэ наадажа, ном уншажа, шатар дойбод табижа,—юрэдөө шадаха шадаха руугаа «далбагаяа татан табилуулнад».

Гүнсэмаа багша ходол урда мэтэ энеэбхилһээр орожо ерэбэ.

Эрдэниин шулуундал
ханхинаһан,

Эбхэмэл торгондол намилзаһан.

—гээд Дугар бүдүүн шанга хоолойгоор лужаганаса эхилшэбэ... Пианинын абяан хонгёо һайхан хоолой хоёр нийлэжэ, бүхы улаан булан доһолходол гэбэ. Үнэхөөрөөшье модо шулуунай мухариһандал, хүсэтэ долгиной эбхэрһэндэл абяан дуулдашаба. Шууяжа, юрьежэ байһан залуушуул түр зуура замхаба. Гүнсэмаа Дугарай хажууда сэхэ ерэбэ.

— Дугар, үшөө саашань дуулыш... Ямар гоё дуун бэ!—нүхэдынь дарьялдашаба.

— Аа, Дугар! Ямар оперо соохооб? Али романс бэлэй гү?—Гүнсэмаа багша амаа жэмылгэн энеэбхилжэ, гайхангяар асууба.

— Ойлгоногүй аалта, ямар оперо соохииень? Дугар хүхюутэйгөөр хэлэбэ.

— Үгы.

— Зай, тиигээ һаа хожом таагаарайгты даа...

Дугарай энэ дуун «Оперо сооhoo хэһэт» гэжэ нэрэтэйтээр уран һайханай бүлгэмэй концертын программада оруулагдаба, Улаан-Үдэ абаашагдаба.

Оперо, балетэй театр... Зал соо хүн зон дүүрэн. Тэдэнэй дунда Гүнсэмаа багша һуулсана. Рампын галнуудай яларан... Өөрынгөө зохёоһон дуу дуулахань гэжэ соносхохотой адли, хонишон Дугар томоотой дорюунаар алхалан гаража ерээд, сценын тэг дунда, урдашагуур зогсошоно. «Өөрын дуун»—Гүнсэмаа одоол гайхашаба.

Эрдэниин шулуундал
ханхинаһан,

Эбхэмэл торгондол намилзаһан...

—пианинын һүртэ солгёон аялта доро Дугар хамагаа мартажа, дуунайнгаа удха, долгиндо сүм абташана. Урдань лүнхэгэр харанхы аад, пирсагар олон хүнүүдэй жэрылдэһэн залай орондо Байгал ехэ далай долгилон эбхэржэ, тэрэнэй саада захаар хада хабсагайнууд уняартан харагдахадал гэжэ, үнэхөөрөөшье үндэр тэршээ долгинууд доогуурнь үнгэтэ һайхан эрдэниин шулуунууд мухарилдахадал гэнэ хэбэртэй.

Дугарай хоолой дам саашаа болохо бүрэе бүри һүрөөтэй, хонгёо сэбэрээр суурятан зэдэлнэ... Дуунайнгаа һүүлшын бадаг дуулажа дүүргэн, толгойгоо дохихотойнь адли, бүхы зал аянгата шанга аадар борооной адхаржа байһан мэтээр хүүешэбэ, хэдэ хэдэн сэсэгүүд сценэ руу хиидэшэбэ.

Баярай долгиндо «һогтошоһон» Дугар үнэхөөрөө далай мэтэ энэ хүүежэ, шууяжа байһан залай «абарга» сооһоо арайхан гэжэ мултарбэ. Тиин сценын саана гарахадань, Гүнсэмаа үни хада гүйжэ ерэшэһэн хүлеэжэ байба.

— Амаршалнаб, Дугар... Хүлисөөрэй,—Дугарай гарые шантаар барижа, үнэн зүрхэнһөө амаршалба.

Ингэжэ Дугарай һанаһан, хүсэһэниинь бэелһэн юм.

Р. ЦЫБИКОВ.

ТОО-НУУД, ХҮ-НҮҮД

Дэлхэйн зоной тоо 3420 миллион болобо. Энээнэй урда тээ жэл бүри толилогдодог тоотой сасуулбал, 65 миллионоор нэмээ гэжэ улад зон тухай бэшэдэг (демографическа) ООН-ой журнал мэдээсэнэ.

Түрэһэн хүнүүдэй тооһоо үхэгшэдэй тооe хаһаад, үлэгшыень «түргэдэлгэ» гэжэ тоолоо һаа, хүн түрэлтэн час соо 8 мянган хүнөөр «түргэдэн» ерээдүй тээшэ дабшана. Хүн зоной үдэсэ хододоо адлирхуу байдаг гэжэ тоолобол, үхэлгын үсөөрһэн дээрэһээ тиигэжэ «түргэдэһэн» болоно. Маляри, тахал үбшэнүүд, үхибүүдэй гээгдэлгэ медицинын ашаар үсөөрнэ.

Ургалтань жэлдээ 2 процент тухай болоно. Газар дэлхэйн зоной ургалтань иимээр тодорхойлогдоно.

Жэлэй хоёр процент гээшэмнай эхин абтаһан тоо, 35 жэл соо хоёр дахин нэмэхэ гэһэн удхатай. Банкда мүнгэ нөөсэлһэн хүндэ яршаг удаан гэжэ тоологдодог энэ болзор хүн түрэлтэнэй түүхэдэ богони байна. 2000 оной гараһан дары дэлхэйн зоной тоо хоёр дахин олошорхо гэжэ тэрэл журнал соо хэлэгдэнэ.

Һүүлэй үедэ «демографическа үдэлгын» асуудал хэблэлдэ ходо бэшэгдэдэг болонхой. «Нью-Йорк геральд трибюн» газетын бэшэһэнэй ёһоор, энэ ушар «улад зоной ургалтаар һанаагаа зободог» авторнуудай тооe олошоруулаа.

Дэлхэйн зоной һаяын ерээдүй тухай буруугаар бododог ябадал, хүн түрэлтэнэй түргэнөөр үдэлгэ тухай гомдол хадаа хүн амитанай ерээдүйн хүгжэлтэ дотор демографиин удха шанарые үлүүсэ ехээр сэгнэхэ ябадалда хүргөө. Үгытэй ядуу байдал мүлжэлтэһөө бэшэ, харин һамуу ябадалһаа үндэһэтэй гэжэ заагдаһан. Дайн сэрэг туһатай, зайлашагүй юумэн шэнгеэр харуулагдана. Гэхэ зуура гүйраншалта, үлэсхэлэн байдалые үхибүүд бэшэ, харин үнэндөө империалистнууд бии болгодог байна бшуу.

Дэлхэйн зоной «хэтэрхы олон болоһон» тухай хэлэхэ үндэһэ баримта мүнөө үшөө үгы. Эрдэмтэд үйлэдбэри хүгжөөхэ арга тухай шэнэ элшэ хүсэнэй баялиг, сэбэр уһан гэхэ мэтые ашаглаха һонин һанамжануудые дурадхана. М. Ю. Лермонтовэй «Валерик» гэжэ шүлэг соохи «Бултанда хүрэхэ газар огторгой доро бии» гэһэн мүр мүнөөшье хүсэндөө байһаар.

Гэхэтэй хамта Газар дэлхэй, тэрэнэй баялиг зандаа үлэдэг, харин дэлхэйн хүн зон улам нэмэжэл байдаг.

Тиимэһээ хүнэй ажабайха арга боломжын туйлдаа хүрэхэ саг тохёолдожо магад гэжэ ойлгохо, тэнсүүринень олохо хэрэгтэй. Энэ асуудалаар Фридрих Энгельс 1881 оной февралиин 1-дэ Карл Каутскида ингэжэ бэшээ һэн: «Хүн түрэлтэнэй тоогой ургалтые хизаарлаха юрэнхы арга боломжо бии байха». Гэбэшье Энгельс энээгээр ерээдүйн хүнүүдтэ тодорхой зүбшэл үгөөгүй, «тэдэнэр бидэнһээ ухаагаар муу бэшэ байха» гэжэ тоолоһон бололтой. Тиихэдэ коммунис общество энэ асуудал шиидхэжэ шадаха гэжэ этигэһэнээ мэдүүлһэн ушартай.

Мүнөө сагта хүн зон тухай асуудал үргэлжэдэ хабаатай бэшэ, харин орон түби бүхэндэ тусгаар шиидхэгдэхэ асуудал гэхээр болоно. Энэ асуудал элдэб оронуудта онсо шиидхэгдэхэһээ гадна, мүн ондо ондоогоор табигдадаг байна. Жэшээлхэдэ, Франциин президент де Голль, жэшээнь, ингэжэ тоолоно: «Мүнөө үеын Франци 100 миллион хүн зонтой байжа һаала шадаха». Мүнөө тус орон энээнһээ хоёр дахин шахуу үсөөн зонтой. «Түрэлгые хизаарлахэ онол арга арад зондо дурадхаха гээшэ гүрэнэй уялга болоно» гэжэ ОАР-ай президент Насер тоолоно. Тиихэдээ ямаршье гүрэн бэеэ даалгаһаа дулдылан, хүн зоной талаар өөрын политика баримталан бэелүүлхэ хүсэд эрхэтэй гэжэ тоолохо болоно гээшэ ха. Ямар нэгэ гүрэн түрэлгые хорооxo хэрэгтэй гэжэ тоолоо һаа, тэрэнь дотоодын хэрэг болоно хаяа. Хүн зоной тоо тухай асуудал оронойнь экономическа, соёлой, социальна хүгжэлтөөр шиидхэгдэхэ. Европын оронуудай хүн зоной хүртэсэ хүгжэжэ байгаа олонхи оронуудайхиһаа нилээд ехэ. Зүгөөр Голландиин түхэлэй оронууд бэшэ, харин экономическа талаараа хүл дээрээ үшөө гараадүй оронууд «хэтэрхы олон зонтой» байгаа. Энэ хадаа хүн зоной тоо тухай асуудал бүхы түби дээрэхи зоной үлүү олон болоһон тухай бэшэ, харин зарим оронуудай экономическа хүгжэлтэ муутай байһанай хойшолон.

Тиимэһээ дэлхэймнай шоргоолзон шэнги олон зонтой болошоо гэжэ тоологшодто, «бидэ дан олон хүнтэй болошообди, хэтэрүү олон болохоёо байнабди» гэдэг Америкын уран зохёолшо Джон Стейнбег мэтынхидтэ эрид буруушаал мэдүүлхэ үндэһэ баримта бии.

Гэхэ зуура, колониализмын үлэгдэлэй оёор руу татагша экономическа, соёлой гээгдэлые зайсуулха үе удаан үргэлжэлхэ болоно. Иимэ эрхэ байдалда түрэлтые хинаха шэнэ арганууд тон орёо, үни саг соо шиидхэгдэхэ асуудалда юрын, түргэн түүхэй харюу үгтэнэ гэхээр. Тиигэбэшье түрэлгэ хинаха ябадалые экономическа, социальна хүгжэлтэдэ зүрюулэн табигдана бэшэ, харин түрүүшынхинь хоёрдохиингоо ашаа туһада тааруулагдана.

Дэлхэй дээрэ түрэһэн хүн бүхэниие тэжээһэхээ гадна, общество дотор эзэлхэ һуури тэрээндэ олгохо—юрэл байха газар бэшэ, харин станогой дэргэдэ хүдэлхэ һуури олгохо хэрэгтэй. Зүгөөр тиимэ һуури бии болгохын тула нилээд ехэ, улам арьбадхагдаха зөөри хэрэгтэй бшуу. Колониальна тонуул дээрмэһээ хэдэн зуун жэлдэ зобожо байһан оронуудта мүнөө тиимэ зөөри үгы байна. Хүгжэжэ байгаа олон оронууд иимэ юумэ хэхэ ушартай болоно.

Өөһэдөө мэдэнэ бэзэ. Түрэлгые хизаарлаха хэмжээнүүд һаалта хэхэгүй, харин экономическа, социальна талаарнь хүгжөөхэ, шэнэ түхэлэй колониализмые усадхаха, ниитын ажабайдалда үндэһэн хубилалта хэхэдэнь туһалха.

Геннадий ГЕРАСИМОВ.
АПН-эй политическэ шэнжэлэгшэ.

Амаралтын үдэрэй хуудаһан

АНГАЙ ЗҮРГӨӨР...

Бэеэр набтаршаг жараяа шахажа ябаһан үбгэжөөлэй буу үргэлөөд, хүнгэхэн гэшхэдэлээр ойдо гаража ябаһыень Баунтын аймагта олон хүн харадаг ёһотой. Үбэлэй сагта шугы, бургааһан соогуур табиһан занга, урьхануудаа түргэхэн эрьеэд ерэдэг.

Энэ хүн бүри үхибүүн ябахадаа, агнуури хэжэ эхилһэн. Ойдо гараал һаа, баян олзотой бусадаг. Наһаараа агнуури хэһэн хүншье ой тайгаһаа холодохонь бэрхэтэй. Хүбшэ тайгын сана махан, сэбэр тунгалаг агаараар сээжэ дүүрэн амилжа, агнажа ябахада, жаргал гэжэ тэрэ тоолодог.

Энэмнай хэн бэ гэхэдэ, Баунтын коопзверопромхозой үнинэй ангуушан Андрей Георгиевич Щербаков гээшэ. Тэрэ занга, урьха табижа, ан олоор баридаг. Хэдэн үдэр соо 250 хабхаан, шандаганай 400 урьха табиһан байна. Тайгада ябахада ямар ангай хаана байратайе мэдэхэ хэрэгтэй. Агнууриин орёо нарин энэ нюусые һайн мэдэдэг тула тэрэ булга, хэрмэ, һолонго, шандага олоор барижа, гүрэндэ худалдадаг юм. Агнууриин хаһын эхилхэһээ урид өөрынь бариһан отогууд үбэлэй сагта ехээр туһална.

Ангуушан А. Г. Щербаков жэл бүхэндэ ангай арһа тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэнэ. Мүнөө жэл Баунтын хүбшэдэ хэрмэн хомор байба. Энээнии мэдэһэн ангуушад олзо багатай тайгаһаа буужа ерээ. Харин Андрей Георгиевич хамагай һүүлдэ баян гансагатай буугаа. Тиигэжэ мүнөө жэл гүрэндэ 860 түхэригэй ангай арһа тушааһан байна. Жэшээлхэдэ, һолонгын 60, хэрмэнэй 80 арһа тушаагаа. 1968 ондо энэ ангуушан хоёр жэлэй түсэб дүүргээд байна. Тэрэнэй тушааһан арһан хододоо үндэрөөр сэгнэгдэдэг.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай жэлнүүдтэ Андрей Георгиевич мэргэн буудагша байһан тула олохон фашистнуудые «анюулһан» байха юм. Баунтын бэрхэ ангуушадай нэгэн Андрей Щербаковой жара хүрэхэнь ойртонхой. Үндэр наһатай болоошье һаа, дурлаһан хэрэгээ орхёогүй, баян дүй дуршалаа Петр, Виктор хүбүүдтэе дамжуулан үгэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баунтын коопзверопромхозой эрхим ангуушан А. Г. Щербаков.

Авторай фото.

ЗОРИГООР ЯДАГДААД ЯБАГДААГҮЙ...

Харагты энэ зураг! Баатар үргэн сээжэтэй, багжагар хүрин шарайтай, бууралтад гэһэн толгойтой, хонгор һайхан сэдьхэлтэй хүн.

Баруун энгэртэнь байлдаанай түрүү зэргэдэ ябадаг баатаршуулай зүүдэг гвардиин тэмдэг. Баатаршалга, габьяаень элирхэйлһэн Улаан Одон, Эхэ Ороноо Хамгаалгын Дайнай Хоёрдохи Шатын орден. Зүүн энгэр дээрэнь мүн лэ дайшалхы медальнуудтай хамта амгалан үеын ажал хүдэлмэри дээрэ габьяатай ябаһанайнь гэршэ — Хүндын Тэмдэгэй орден, Шэнэ газар элдүүрилһэнэй түлөө медаль яларна.

Зоригтой хүн. Дайнай фронт дээрэ дариин утаан соогуур, һомо, бөмбо, минын эшхэрээн дундууршье, жадын хурса, гарай хүсэ, зүрхэнэй хатуу туршадаг гардаллаанай добтолгодо ябалдаа, дайсаниие даралсаа. Дайнай урдахи, хойнохи жэлнүүдтэ колхозойнгоо ажалай али хүшэр участогые даажа, амжалта, илалта туйлалсаа. Хаанашье ябахадаа үнэн шударгы хэрэгэй түлөө зоригтойгоор ябаа бшуу энэ хүн.

Танилсагты: **Шагдар Дашеевич Ангаскиев** гээшэ энэ нүхэрнай. Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхозой гэшүүн. Түрүү механизатор.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай урда тээ түрэл колхозойнгоо ажал хүдэлмэри дээрэ габшагай бэрхээр ажаллажа ябаһан юм. Фашис Германиин хархис сэрэгүүдэй урдаһаа дайлалдан, Эхэ орон, эрхэ сүлөөгөө хамгаалха хэрэгтэ нүхэр Ангаскиев хамаг зориг шалабаряа зорюулаа бэлэй. Дайнай эхинһээ түгэсхэл хүрэтэрнь фашис булимтарагшадые һүнөөн даралсаа. Фашистнуудай эсэсэй эшээн байһан Берлиние абалсаһан юм. Дайнай фронт дээрэ сержант солотой Шагдар Дашеевич минометчигуудай отделениин командир байһан.

«Дайгаа даража, даагаа һуудалсаһан» эрэлхэг сержант Шагдар Дашеевич түрэл нютагтаа бусажа, энхэ тайбан сагай ажал хүдэлмэри үргэлжэлүүлээ һэн. Түрүүн бригадираар, удаа тээнь механизатор мэргэжэлээрээ 18 жэлэй туршада ажаллаа.

Хабарай тарилгын үедэ, ургаса хуряалгын хаһада Шагдар Дашеевичэй жолоодоһон трактор агтань хододоо бэлэн байдаг. Тэрэ эрхим ажалаараа шалгарна.

Эгээ энэ үедэ нүхэр Ангаскиев МТЗ-5 трактор жолоодон малай тэжээл фермэнүүдтэ зөөнэ. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ойн хүндэлэлдэ коммунист Ш. Д. Ангаскиев ажал хүдэлмэридөө бүри ехэ амжалта туйлахаар зорингжонхой.

Б. БИРБАЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ш. Д. Ангаскиев.

ЭРТЭ САГАЙ АРКТИДА ТҮБИ

Эртын эртэ нэгэ сагта Хойто мүльһэн далайн һуурида Арктида гэжэ ехэ түбиин бии байһан тухай таамагшалһан баримта материалнууд совет полярна эрдэмтэ профессор Яков Геккелиин наһа бараһанай һүүлээр архив сооһоонь олдоо һэн. Тэрэ шэнжэлэгшэ өөрынгөө зохёолые дүүргэжэ үрдеэгүй юм. Антрактидые, Арктикые шэнжэлдэг институтда һураһан хүнүүд — Геккелиин һурагшад тэрэнэй һанаашалгые шэнэ баримтануудаар баяжуулан тунхаглаа.

Мүльһэн далайн Америкэдэхи, Азидахи эрьенүүдэй геологическа байгуулалмжын талаар ехэнхидээ нэгэ ниитэ шэнжэтэй байһаниинь тухайлагданхай. Эдэ эрьенүүд Ломоносовой. Менделеевэй нэрэмжэтэ, уһан доторхи шэлэнүүдээр холбоотой юм.

Таймырай ургамалнуудай аймаг тэрэ шадарай чукоткынхида орходоо, далайн саанахи Канадын арктическа архипелагай ургамалнуудтай үлэмжэ адли юм.

Эрьеһээ холо ниидэжэ ошодоггүй, дулаан ороной шубуудшье шэмэрүүн Арктика дээгүүр алас холо хүрэтэр ниидэжэ шададаг юм. Ломоносовой шэлын орьёл хадануудӑй зариман урда сагта — хоёр мянга табан зуу — гурбан мянган жэлэй саана — уһанай нюруундаа дээгүүр байһан гэжэ тодорхойлогдоо.

Европо, Ази, Америкэ гурбаниие холбожо байһан Арктида гэжэ түби тухай шэнжэлгын баримтанууд хадаа Арктида гэжэ түбиин Европо, Ази, Америкэ гурбаниие хэзээ нэгэтэ холбожо байһыень гэршэлнэ. Тиимэһээ энэл Арктида дээгүүр амитадай болон ургамалай аймагууд дэлгэрээ, дулаан ороной шубуудай зам харгы гаргагдаа юм.

Тэрэ сагай Арктида Арктикын баруун ба зүүн хубинуудай хоорондохи хаалта болоод, Атлантикын дулаан урасхалые полярна дайда руу оруулдаггүй байһан.

Мүнөө тэрэ ехэ түбиин бишыхан хэһэгүүд Алас Хойто полюсые Мүльһэн далай дээгүүр бүхы талаһаань хүреэлһэн бишыхан олтирогууд лэ үлэһэн байна. Тиигэжэ Арктикын далайнууд соогуур, эртэ сагай хадын нюруунуудаар һалаатаһан газарнууд лэ эндэ үлэнхэй. Хэзээ нэгэтэ эдэ губируунуудаар Обь, Енисей, Лена, Колыма мэтэ Сибириин ехэ гол мүрэнүүд урдаһан байгаа хаш.

Байн байһаар, хэдэн мянган жэлэй туршада, Арктида түби уһан доро орһон болол‌той. Энэ үзэгдэл манай юртэмсын уларилда ехэхэн нүлөө үзүүлһэн байха.

...Арктида тухай саашанхи шэнжэлгэнүүд манай Газар дэлхэйн урданай түүхые шэнжэлхэдэ туһа болохо байха. Газар дэлхэйн мүнөөнэй бүридэлые, уларилые, амитадайнь ба ургамалайнь аймагуудые һайнаар мэдээд байхада, хожом эндэ ямар хубилалта болохо байһыень ойлгохо арга олгоно.

Вячеслав МАРКИН,
СССР-эй Наукануудай академиин институдай научна хүдэлмэрилэгшэ.

АГНУУРИИН УШАРАЛНУУД

„һүүд" гүүлэбэ

— Нэгэ багса папирос газарһаа оложо зүүдэлбэб. Үүрээр һэреэд, хубсалжа һууһан нүхэргөө хэлэбэб. «Мүнөөдэршье юумэн бэлохонь ха даа». Тиимэ зүүдэ зүүдэлээб гэбэб.

— Зүүдэндэ би этигэгшэгүйб даа. Үдэр соо найман хэрмэнһээ дээшэ буудадаггүй ши аяар хорин табан хэрмэ буудахам гэжэ ехы бү һана, — гэбэ.

— Отогһоо гараһанһаам хойшо хэрмэн дайралдажа эхилбэ. Үдэшэ ерэхэдэ эгэ хорин табан хэрмэ буудажархиһан байгаа һэм. Гайхалтайл юм даа.

— Тэрэ гэһээр зүүдэнгнэ̆ хэр тудалдадаг бэ? — гэжэ өөрыгөө̆ мэрхобоб.

— Тэрээнһээ хойшо зүүдэлхээ болишооб.

Амаржа унтабабди. Үглөөгүүр нүхэрни һэриһээр хэлэбэл даа.

— Мүнөө һүни бишни хоёр буга шэдэжэ зүүдэлбэб. Саашаа ошохо юумэ бэшэ. Мүргэхэ гээл зуурашаха юм. Нэгэ юумэ болохонь лэ гээшэ бээ.

Тэрэ үдэртөө нүхэрни хоёр дахин буу һүргэбэ. Хоёр буга мухарюулжархибалтай гэжэ би һанабаб. Үдэшэлэн отогтоо ерэхэдэ, тархяа һэжэржэ, маажажа байжа тэрэмни гэнигэбэ.

— Хоёр гүрөөһэ харааб. Хоюулайнь алдааб. Муухайл мэргэн зүүдэтэй байнаб даа.

Гурбадахи нүхэрнай эльгэ хаташаба.

— Үбэлжөөнэй арада шэнтага буудаад алдахадаш, би байса дээрэ һуугаад, дурамаар хаража байгаа һэм. Баһал «һүүд» гүүлэдэг лэ байнаш даа.

Ангууша нүхэрнай уруу дуруу болошоо һэн.

Агнахаа юундэ болёоб

Амаралтада нютагаа ошоод, хэхэ юумэнэй олдохогүйдэ, ангууша нүхэрэйдөө ошобоб. Урдань минии ерэхэдэ үйлэ галаб болосогоодог аад, мүнөө намайгаа үгэ дуугүйшэгөөр угтаба. Ямар халаад ан гүрөөлэй олон байһан тухай хөөрэшэдэг юм аад, тэрээншье тухайгаа дурдабагүй.

— Зай, агнууриин хаһа эхилжэ, сүлөөгүйдөөд байна аабзаш даа, — гэбэб.

— Агнахаяа болинхойб даа, — гэбэ уруу дуруушагаар нүхэрни.

— Юундэ гээшэб?

— Агнахаяа болёоб гэжэ һамганайнгаа урда үгэ алдаа һэм.

— Юун дээрэһээ гээшэб? — гэжэ би тодолхо хүсэлэнтэй асуугаад һалабагүйб.

— Юрэдөөл болёоб даа, — гээд тэрэм үнэнөө хэлэхэ дурагүй байба.

һүүлдэ һонирхожо, хүнүүдһээ доогуур һураашалһам, шүүһэ ехэтэй, агнуурида дуратай Баашха нүхэрыемни зүрхэнэйнь гаратар айлгаһан байшоо. Хоюулан ойдо уулзаһан байгаа хаш. Гэртээ бусаха замдаа халуудаһандаа үбдэг дээрээ малгайгаа табяад һууһан нүгөөдэлөө Баашха хэлэбэ.

— Хэрмэн малгайеыш буудахам гү?

Буудаха гэжэ һанаа заяандаа оруулаагүй нүгөөдэнь;

— Буудыш даа, — гэжэ ама алдажархёо.

Баашхын үнэхөөрөө малгайень буудажархихадань, юушье дуугарангүй гэртээ ерэһэн гээ. Гурбан хоног үгэ хүүр дүүгаржа шадахаа болишоод ябаа. Дүрбэдэхи хоногтоо. һамгандаа:

— Агнахаяа болёоб даа, — тэжэ үгэ алдаһан юм хаш. Баашхын шүүһэнһээ болоо, би суг агнуури хэхэ нүхэр үгыдөө һэм. Теэд Баашхатай агнахаяа баһал жэрхээб.

Улаан нюдэтэй буга...

— Абамни бугын лицензи абаһан аад, намайгаа дахуулжа ой ошобо гээшэ, — гэжэ залуу ангууша хүбүүн намда хөөрэбэ. — Тиихэдэ буга юун гэһэнш элбэг байгаа юм һэм, мүнөө хүрэтэрөө гайхадагби. Үндэр хабсагайн оройдо гараад, абамни урамаа татажа оробо. Би тээ дорохононь буугаа бэлэн бараад һуубаб. Тракторай ябажа байһан мэтэ паяраан наяраан гараад, доошоо харан гэһээм, нэгэ буга үжэ-э орожо ерээд, һаамайжа байбал даа. Абамни буудана аа гү гээд хүлеэбэб, үгы. Нэгэ юумэнэй амилха шэнги болоходонь, гэдэргээ эрьеэл бэлэйб. Үшөө нэгэ буга арадам ерэшоод, үб улаан нюдэ гаргажархёод, шуухирса амилжа байба. Бишье эрьеэлдэжэ ерээд лэ улаан нюдэ руунь шагаажа гаажа, шабхаяа даражархёол Хоёр бугамниш хоёр тээшээ бутараад гүйлдэшэбэ.

— Зай, буташни унаһан гаа гү?

Сагаан шара һүүлэйнь ха саагуур ондогод гээд лэ оро харагдаа һэн. Тиигээд оро ба ниинишье үзэгдөөгүй даа. Аба хараа һаа, одоол алаха ба даа. Ара тээһээнь дүрбэн б ерэһэн байгаа бшуу. Тэдэнэй тэлхыень хүлеэжэ байһаар, нии хажуудахиие онигодоогүй.

Үглөөгүүр һэн гү, үдэшэ гү?

— Үдэр даа.

— Үдэшэ үглөөнь лэ бу урасдаан дуулдадаг бэшэ гү?

— Бү мэдыш де-э. Тиихэ хад үдэр лэ һэн.

Залуу нүхэрэйнгөө заа зү агнуури тухай худалаар хөө дуратайень мэдэхэдээ би абяа хэн һуубаб.

Яаха байгаа хаб

Аха дүү хоёр баабгайда га Сэн бун болоһон эшээень ол хэрээһэлжэ хүшүүргэдэбэд. Ах дүүдээ хэлэбэ.

— Ши ута мдоор хадх Би бултайхалаарь буулаха

Ахынгаа агнуушаншье һа соо гансааран орой ябахада гэлэйнгээ хормойн һард га айдагынь мэдэхэ тула:

— Гаража ерээ һаань, дангүй буудаарайш. Бү ал райш. Биш һүхөөрөө юу би биб даа, — гэжэ халэжэ о донь: — Ухаа бү заа даа. Ха эхилэ, — гэжэ ахань бадарг гаар дуугарба.

Хүдэлгүүлһэн баабгай уу халаа багтаажа ядан, га дорьбосо хашхаржа, нүхэнэ амһарта ерэһээр, хүшүүрг хүү түлхижэ, һомон шэнги г гарашаба.

Ахань дээгүүрнь хии бу алдахадаа, буугаа хаяад, гэд шье харангүй гүйшэбэ. Ба хойноһоонь таба-зургаа һ дөө дараад унашоо һэн. Д бууеынь абажа, баабгайн руунь буудажа алаһан юм Дүүгэйнгээ баабгайда даруул байгаа һаа, аймхай ахань байгаа хаб?

Ц.-Д. ХАМАЕ

Буряадай АССР-эй 25 жэлэй нэрэмжэтэ стадионой каток дээрэ хүбүүд, басагадай хухюун энеэдэн үдэшэ бүхэндэ замхадаггүй. Хурса коньки үмдэһэн эдэнэр шуран бэрхээр гүйлдэжэ, мульһэн дээрэ уран һайхан угалзануудые гаргана.

Амаралтын үдэр хүн эндэ олон. Заахан үхибүүдшье бии. Тэдэнэрэй шуушадаан холоһоо дуулдана. Зураг дээрэ: каток дээрэ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Коллекци суглуулагшын булан

ЗУУН ТАБАН ШАГНАЛ

— ВЛКСМ-эй зорюулагдаһан түрүүшын хэһэг маркануудхэзээ гаргагдааб? Эдэ марканууд дээрэ юун зураглагдаһан байгааб?

— Түрүүшын табан жэлнүүдэй үеэр комсомолые суурхуулааша ехэ барилгануудта зорюулһан маркануудые нэрлэгты.

— Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай геройнууд болоһон ямар комсомолшуудта совет почтово марканууд зорюулагдаһан байгааб? Тэдээн тухай, тэдэнэй баатаршалгануул тухай юу мэдэнэбта?

Филателистнүүдэй бүхэсоюзна бүлгэмэй правлени (ВОФ), «Пионерская правда» газетын, «Филателия СССР» журналай редакцинууд ВЛКСМ-эй табин жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн эдир филателистнүүдэй 2-дохи бүхэсоюзна конкурсдо хабаадагшадта иимэ асуудалнуудтайгаар хандаһан байна.

Мэдээжэ полярник, Советскэ Союзай Герой Эрнст Теодорович Кренкелиин хүтэлбэри доро хүдэлмэрилһэн жюри һаяшаг тэрэ конкурсын дүн гаргаа.

3500 эдир филателист, тэрэ тоодо хилын саанаһаа — ГДР ба Индиһээ — 50 хүн, энэ конкурсдо хабаадалсаһан байха юм. Совет тосхонуудай эдир филателистнүүдһээ зургаан зуугаад харюу ерэнхэй.

Конкурсдо ерэһэн хамаг харюунуудые нарилаар шалгажа үзэһэнэй һүүлээр, жюри 105 шагнал томилһон байна. Хамтааран харюунуудые эльгээһэн эдир филателистнүүдэй 17 клуб, 12 бүлэг, мүн энэ конкурсдо тус тустаа хабаадалсаһан 76 филателист эдэ шагналнуудта хүртэбэ.

Харин оронуудай эдир филателистнүүдэй дундаһаа Индиин республикаһаа Саркар Р. К., мүн ГДР-эй эдир филателистнүүд Хаан Герхард, Блюм Рейнер, Штроер Гизела, Платцер Рудольф, Ленигх Дитер болон Соляников В. гэгшэд шагнагдаа.

Хэлхээ холбооной министерство энэ конкурсдо зорюулжа, тусгаар конверт гаргаба.

Михаил ЛЕВШНЯ,
филателистнүүдэй бүхэсоюзна бүлгэмэй правлениин гэшүүн. (АПН).

ШОГ МҮРНҮҮД

Фрау Андресон үбгэнэйнгөө хүдэлмэриин кабинет сооһоо яар ябта хооһон шэл олобо.

— Эдэ шэл хаанаһаа бии болоо гээшэб? — гэжэ һамгааниинь асууна.

— Өөрөөш гайханаб! Хооһон шэл хэзээш худалдажа абаагүй бэлэйлби.

* * *

Шэнэ зүжэг анха түрүүшынхеэ табигдаба. Зүжэгэй гурбадахи актын харуулагдахын урдахана театрай кассада нэгэ хүн гүйжэ ерээд, билетэйм мүнгэ бусаагыт гэжэ гүйба.

— Юундэ?

— Зүрхэ муутай хүм. Зал соо гансаараа һууха аа айнаб!

* * *

Алба хаагша шорой хамагшадаа хандан:

— Стол дээрэхи тооһом яашооб? Тэрээн дээрэ хэрэгтэй телефоной номернууд бэшээтэй юм һэн.

* * *

Эхэнь багахан басагандаа хандан:

— һү ехээр уу, тиигээ һаа шарайдаш үнгэ хододоо орохо.

— Хэмэл үнгөөр яахамнайб? Пудратай, помадатай ха юмбиб.

* * *

— Амаралтаяа хайшан гээд үнгэргэхэ гэжэ байнаш?

— Амаралташье амаралта даа. Тэрээн тухай хэзээдэш һанаагаа зобоогүй агшаб!

— Юугээ хэлэнэш?

— һамганай мэдэхэ хэрэг. Хайшаа ошохом гэнэб, тиишэнь ябагшаб.

(Ородһоо оршуулга).

АРТИСТЫН РЕКОРД

Кинодо наададаг артистнууд хэнэйшье роль гүйсэдхэхэ баатай болодог ааб даа. Тэдэнэй зариманиинь киногой буулгагдажа байхада директор, багша, спортсменүүд болошодог. Нүгөөдүүлынь — бусад олон мэргэжэлтэй хүнүүд болоо кинодо гарадаг байна.

Тиигэшье һаа, кинодо наадаһан рольнуудайнгаа тоогоор артист Михаил Иванович Жаровтал адли олоор кинодо буулгагдаһан артист үсөөн лэ байха.

Михаил Жаров 1915 онһоо эхилээд кинодо буулгагдахадаа бүхы мэргэжэлтэнэй рольдо наадажа гараһан намтартай.

Дуугардаггүй картинаһаа эхилээд, тэрэ хүдэлмэришэн («Кирпичики» гэһэн фильмдэ), таряашан («Аэлита»), шэрдэгшэ («Шахматная горячка»), агроном («Альбидум»), матрос («Аня»), официант («Человек из ресторана»), алба хаагша («Папиросница от Моссельпрома») гэһэн кинонуудта буулгагдаһан байна. Удаадахи жэлнүүдтэнь, милиционер («По следам героя»), жолоошон («Машина «22-12»), тогоошон («Внимание! В городе волшебник!») болон бусад олон кинонуудта наадаһан байха юм.

һАРЛАГУУД

Ахын аймаг хэды гоё һайхан бэ! Саһан малгайгаараа тэнгэри хадхаһан Саянай шобхо үндэрнүүд, жалга хүнды бүриһөө харьялдаг тунгалаг уһатай, дошхон абаритай хадын горход, хүхэрэн нэмжыдэг гүн хүбшэ, айл зоной ажаһуудаг, адууһа малай бэлшэдэг нуга тохойтой — иимэ һонин хизаар шуу. Эндэ хүдэлмэришэ хүдэр гартай, ажалша бэрхэ зон ажаһууна. Үсхэбэрилдэг адууһа малайнь дунда һарлаг һүрэгүүд нилээд ехэ һуури эзэлдэг, тоо толгойнь жэлһээ жэлдэ олошорно. Хадалиг энэ аймагай сагай уларилда һарлагуудые үсхэбэрилхэдэ угаа таатай. Иимэ шэрхи малда харууһа, адуулгашье балай хэрэггүй. Хээрэ газаа хамаагүй, хаанашье үбэлжэдэг. Тэрэнэй үдхэн ута нооһониинь үбэлэй бамбагар дулаан унтэри болоно бшуу. Абари зангаараа хада, байсада байрлаха, бэлшэхэ дуратай. Мяхалиг, һүниинь — зөөхэй гэмээр, 9 процент тоһолиг. Тэрэниие һургаад, хүллэжэ ажаллахада моринһоо хүсэтэй байдаг.

Алишье талаараа һарлагууд тон ашагтай мал.

Болоһон ушар

«МАЛГАЙШАН» БАРИГДАБ

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэрэй үдэшэ гушаад гаран наһанай А. Воронин Улаан-Үдын хүн зон олонтойшог газарта такси хүлеэжэ байба. Гудамжа тиимэшье харанхы бэшэ һэн. Ябаад үнгэрхэшье, машина хүлеэхэншье хүнүүд дүүрэн. Гэбэшье, А. Воронинние хойноһоонь нэгэ хүн түлхижэ дайраха мүртөө, үмдэжэ ябаһан ондатра малгайень булягаад тэрьелбэ. Хүнүүдэй дундуур шурган арилхые дабашье, тэрэ «малгайшан» ригдаа.

Энэ хулгайша хэн бэ Улаан-Үдын авиазаводто х дэг, 22 наһатай В. Кузиков шэ болоно. Мүнөө тэрэнэй рэг мүрдэгдэжэ, харюуса хабаадуулагдахаар болонхой

Ж. ДАГБАЕ

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

13 час 30 минутаһаа 18 час 30 минута хүрэтэр Москваһаа дамжуулга.

13 час 35 минутаһаа эдир һурагшадта зорюулһан концерт.

14 час 50 минутаһаа «Холо, ойрын һониннууд.

15 часһаа телевизионно зүжэг.

16 час 15 минутаһаа эстрадна концерт.

17 час 15 минутаһаа «Кинодо дуратайшуулай аяншалгын» гэһэн дамжуулга.

18 час 30 минутаһаа «Ош гэһэн пионерскэ журналаар Үдын телестуди хүдэлмэрэ хэ.

19 час 10 минутаһаа «Т ковско галерей» гэһэн кино Уран зурагууд. 19 час 40 м һаа Буряадай оперо. балед листнуудай концерт. 20 ч минутаһаа «Адресынь: теа һэн телевизионно шэнжэлэл.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-5 приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-7 отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-3 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-5 культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, и формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинно бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Сов те Министров БурАССР.

Н-04704. Зак. № 1192